

CARTULARI de la Catalunya Comtal

PORTAVEU DE L'INSTITUT D'ESTUDIS
HISTÒRICS MEDIEVALS DE CATALUNYA

Descoberta per

**La Noguera i el
Pallars Jussà**

AQUESTA PUBLICACIÓ ES DISTRIBUEIX ALS CENTRES OFICIALS I CULTURALS DEL NOSTRE PAÍS I A L'ESTRANGER

RELACIÓ DELS CASALS CATALANS QUE REBEN EL CARTULARI DE L'INSTITUT

DINS L'ESTAT ESPANYOL:

- Associació Espai Catalunya Topalekua- Sant Sebastià - Donostia.
- Cercle Català d'Araba. - Gazteiz-Vitoria.
- Cercle Català de Madrid - Madrid.
- Casa Catalana de Saragossa - Saragossa.
- Casa de Catalunya de Sevilla - Sevilla.
- Casal Català de Tenerife - Adeje (Tenerife).
- Cercle Català de Menorca - Maó.

A L'ESTRANGER:

ALEMANYA:

- Centre Català de Munic.- München.
- Associació Catalana d'Hamburg "El Pont Blau".

ARGENTINA:

- Associació Catalana de Socors Mutus "Montepio de Montserrat"- Buenos Aires.
- Casal Català de Bahía Blanca - Bahía Blanca.
- Casal de Catalunya de Buenos Aires - Buenos Aires.
- Les Quatre Barres Castelar - Castelar - Buenos Aires.
- Centre Català de Mendoza - Mendoza.
- Centre Català de Rosario - Rosario.
- Centre Català de Venado Tuerto - Venado Tuerto, Santa Fe.
- Casal Català de Mar del Plata.
- Casal de Catalunya de Santa Fe.
- Casal Català de Córdoba - Córdoba.
- Casal dels Països Catalans de la Plata - La Plata.
- Casal de Catalunya de Paraná - Paraná , Entre Ríos.
- Centre Català de Capitán Sarmiento - Capitán Sarmiento.

AUSTRIA:

- Casal Català de Viena - Viena.

BELGICA:

- Casal Català de Brussel·les - Etteerbeek - Tevueren.

COLÒMBIA:

- Comunitat Catalana de Colòmbia - Santa Fe de Bogotà, DC.

BRASIL:

- Associação Cultural Catalonia - São Paulo-SP.
- Instituto Brasileiro de Filosofia e Ciência Raimundo Lúlio (Ramon Lluïl) São Paulo - SP.

CANADÀ:

- Casal Català de Vancouver - Burnaby, BC
- Casal dels Països Catalans de Toronto - Toronto, ON

COSTA RICA:

- Casal Català de Costa Rica - San José.

CUBA:

- Societat de Beneficència de Naturals i Descendents de Catalunya - La Habana.

EL SALVADOR:

- Casal Català d'El Salvador - El Salvador.

EQUADOR:

- Casal Català de Quito - Quito
- Casal Català de Guayaquil
- Casal Català "Jorge Butinà" - Cuenca.

FRANÇA:

- Cercle Català de Marsella - Marseille.
- Casal Català de Tolosa de Llenguadoc - Toulouse.
- Casal de Catalunya de París - París.
- Centre Cultural Català de Perpinyà - Casal Jaume I - Perpinyà.
- Casal Català de Grenoble - Grenoble.
- Centre Català d'Occitània - Samazan.
- Casal Català de Nantes "Tirant lo Blanc" - Nantes.

ITÀLIA:

- Associació Catalans a Roma - Roma.

JAPÓ:

- Centre Català de Kansai - Osaka.

LUXEMBURG:

- Centre Català de Luxemburg - Luxemburg.

MÈXIC:

- Orfeo Català de Mèxic, A.C. México D.F.
- Casal Català de la Península del Yucatán - Mèrida, YU.
- Club d'Empresaris Catalans a Mèxic (CEC) - México D.F.

PARAGUAI:

- Centre Català d'Asunción - Asunción.

SUÈCIA:

- Les Quatre Barres d'Estocolm - Stockhom.

SUÏSSA:

- Centre Català de Lausana - Lausanne.
- Casal Català de Zurich - Zurich.
- Centre Català de Basilea - Birsfelden.

URUGUAI:

- Casal Català de Montevideo - Montevideo.

VENEÇUELA:

- Centre Català de Caracas - Caracas.

XILE:

- Centre Català de Santiago de Xile - Santiago de Xile.

Edita: Institut d'Estudis Històrics
Medievals de Catalunya

Jaume Bertomeu
Editor

Lluïsa Goberna
Directora

Jordi Sotorra
Consell de Redacció

Manel Esteban
Consell de Redacció

Aquest CARTULARI és el portaveu de l'Institut, de publicació semestral. És una entitat convenientment legalitzada i domiciliada al Cap i Casal de Catalunya, i que té per finalitat aplegar als afeccionats a la història medieval de Catalunya i altres activitats del nostre País.

EDITORIAL

El passat mes de maig l'Institut va programar un itinerari cultural de tres dies per les terres de Lleida. El lloc d'estada va ser La Noguera. Vam visitar també el Pallars Jussà, amb uns esplèndids paisatges i un territori ple d'història, ja que aquí van tenir lloc uns esdeveniments força importants per a Catalunya. Amb els castells de frontera i amb un personatge al capdavant de la reconquesta del territori als sarraïns. Estem parlant d'Arnau Mir de Tost (nascut poc després de l'any 1000), un noble i militar que va dur a terme una gran tasca en la repoblació del territori i que va ser un dels militars més rellevants de la Catalunya de l'època.

En aquest número de la nostra revista trobareu un article en el qual hi ha un resum d'aquesta interessant visita que ens va portar a descobrir una part tan decisiva de la nostra història passada.

Això ens fa recordar que actualment també s'acosten esdeveniments força importants i decisius per al nostre país. Alguns encara estan en l'aire però sobre molts altres tenim molt clar des de fa molt de temps el futur que volem.

És una tasca feixuga, no hi ha cap dubte, gens fàcil de portar a terme. Per descomptat que les opinions s'han de respectar, per això estem en una democràcia. Però cal que reflexionem profundament en si volem seguir sent una colònia d'un estat imperialista, ple de prohibicions o esdevenir una nació forta, justa, amb un futur ple de possibilitats, i poder prendre les nostres pròpies decisions en tots els àmbits de la societat, infraestructures, sanitat, ensenyança, cultura, justícia, i un llarg etc... o sigui ser una nació totalment lliure. Tota societat té dret a decidir el que vol pel seu futur.

Algunes persones no parlen o no es defineixen però aquests temps han passat, ara és l'hora de parlar alt i clar sobre el que volem. Cap poble pot tirar endavant sense aquest element tan important com és la llibertat de pensament i d'acció.

Això sobrepassa qualsevol política. És l'anhel d'un poble des de fa 300 anys de dignificar la tasca dels seus avantpassats que tant van lluitar per la llibertat de Catalunya. No els podem defraudar, hem de fer un pas endavant per ells, per al nostre futur i el dels nostres fills i com a poble que vol recuperar les seves llibertats i tornar a ser una nació per desenvolupar-nos com a tal.

Lluïsa Goberna

Redactors

Col·laboradors:

Conxita Bentz
Elvira Bertomeu
Bartomeu Bioque
Josep Brunet
Ramon Canyelles
Armand Estesó
Toni Font
Maribel Gallèn
Àngel Gordon
Glòria Jara
Jaume Martell
Eliseu Massana
Francesc Panyella
Robert Porta
Rafael Portell
Judit Sogas
Joana Tarín
Manel Tosca
Xevi

Maquetació i Disseny

Lluïsa Goberna

Corrector:

Joan Anton Font

Webmaster:

David Ballesteros

Redacció i

Administració:

Casanova, 43,
Esc. Dret. Entl. 3r.
08011 BARCELONA
Tel. 93 325 77 91

E-mail:

institut@cartulari.cat
estament@cartulari.cat
www.cartulari.cat

Capçalera:

Copy-Art-Institut.

Impressió:

Copyluz

Dipòsit Legal:

B-51863-01

Els articles signats són de la sola responsabilitat de l'autor i l'equip del Cartulari no necessàriament ha d'estar d'acord amb el contingut dels mateixos.

SUMARI

Portada. Col·legiata de Mur	1
Casals Catalans. D'arreu del món	2
Editorial. Redacció i administració	3
Ressenya d'activitats	5
Sopar Nadalenc. Presentació Cartulari 35	6
Visita al Carrer del Balç	8
Racones de Barcelona	50
Conferència	51

Foto contraportada:
Ermita de la Mare de Déu de la Pertusa (La Noguera).

Benassal	12
-----------------------	-----------

Cada pam de terreny de qualsevol país està farcit d'història. Intentaré, des de la meua vinculació amb aquesta vila, informar el lector sobre la singularitat que pretenc exposar.

Santa Coloma de Queralt	16
--------------------------------------	-----------

“En lo any de la Nativitat de nostre Señor Deu, mil sis cents y deset, á trenta dies del mes de Abril, lo Molt Illustre y Egregi Sôr Don Dalmau de Queralt comte de Santa Coloma, y baró de Queralt...”

Casa de la Seda	18
------------------------------	-----------

Anomenada també Casa del Gremi dels Velers, és l'única casa gremial oberta actualment al públic. Un grup força nombrós de l'Institut la vam visitar el passat 25 de...

Musicoteràpia	22
----------------------------	-----------

Si fem un breu recorregut a través de la història, es veu com existeixen infinitat de documents on queda reflectida la importància que ha tingut la música en totes les cultures, des de les més primitives fins ...

Descoberta per La Noguera i el Pallars Jussà	24
---	-----------

Aquesta engrescadora sortida va tenir lloc els dies 19, 20 i 21 del passat mes de maig de la mà del nostre amic del Consell de Redacció en...

Les Jornades d'Història	32
--------------------------------------	-----------

En aquest article us presentem el projecte de les Jornades d'Història de l'Església i la religiositat que s'organitzen anualment i des del 2010.

Antoni Borrell	36
-----------------------------	-----------

La Gran Enciclopèdia Catalana defineix a l'Antoni Borrell i Pujol de la següent manera: Dibuixant, pintor i escultor. Nascut a Barcelona l'any 1927.

Genealogia i Heràldica	40
-------------------------------------	-----------

S'anomenen figures artificials totes aquelles que són resultat de l'art i imaginació de l'home. L'ur diversitat és tan gran que resulta gairebé impossible donar una nomenclatura...

Equilibri Psicofísic	44
-----------------------------------	-----------

A les entranyes de la terra, hi ha riqueses amagades que deixen petites fortunes dels reis més poderosos: els geòlegs ens afirmen que tot l'or...

L'il·lusionista Xevi	46
-----------------------------------	-----------

Xavier Sala i Costa va trepitjar els primers escenaris recitant poesies al final de curs dels últims anys de la seva curta etapa escolar...

RESSENYA D'ACTIVITATS

12 de novembre de 2016

Visita guiada al **Centre d'Interpretació del Carrer del Balç** de Manresa.

17 de desembre de 2016

Es va celebrar el **Sopar Nadalenc i de Germanor** i presentació del **CARTULARI** número 35. L'acte va tenir lloc al **Saló Balmes** de l'hotel **Evenia Roselló** de Barcelona.

25 de febrer de 2017

Visita guiada a la **Casa de la Seda** de Barcelona.

16 de maig de 2017

Conferència a la **Biblioteca Pública Arús** de Barcelona, amb el títol: **"CREACIÓ DE CATALUNYA, visió universal"**. A càrrec de **Manel Tosca**, enginyer i **Nati Regàs**, escriptora i ponent medieval.

19-20 i 21 de maig de 2017

Sortida cultural amb un recorregut per la **Noguera** i el **Pallars Jussà**. Hospedatge al **Monestir de les Avellanes**.

En la visita al celler de Rubió de Sòls que va fer l'Institut el passat 20 de maig, la Judit Sogas, enòloga i viticultora, propietària del celler, va presentar en primícia junt amb Manel Esteban, un engrescador projecte en comú, "La família de Rubió de Sòls", del qual la Judit és la promotora i en Manel, amb la seva gran experiència i professionalitat com a dissenyador gràfic, l'autor de les simpàtiques il·lustracions.

SOPAR NADALENC I DE GERMANOR

PRESENTACIÓ CARTULARI 35 17 de desembre de 2016

Per Jordi Sotorra

Aquest any per diverses raons la celebració del sopar que tradicionalment fem per Nadal ha tingut una concurrència menor que la d'altres anys, però sempre mantenim el mateix ànim de passar-ho bé i poder-nos desitjar unes bones festes de Nadal i un feliç any nou.

El sopar en va celebrar en el saló Balmes de l'Hotel Eivernia Rosselló. Aquest cop, al ser menys que en altres ocasions, a fi i efecte de poder estar més junts, es va fer en una taula imperial, en lloc de diverses taules com solem fer sempre.

Mentre esperàvem que servissin les postres, la Lluïsa va dirigir unes paraules per agrair **la gran tasca que està fent el company Manel Esteban, a qui se li va fer entrega del diploma en reconeixement del seu suport a la cultura i la llengua catalanes.** En Manel va dirigir unes paraules d'agraïment pel reconeixement que li acabaven de fer.

Al mateix temps en Manel va aprofitar per explicar els projectes en què està treballant (*que són molts*) de cara a les properes activitats.

Tot seguit l'Àngel Gordon va anunciar el cessament del cap de redacció, en Lluís Goberna, que per motius d'edat ha deixat el càrrec, i també va recordar que en el mateix

Cartulari que es va presentar **es deixa constància amb un recordatori de la tasca desenvolupada per ell durant tants anys.** Alhora va quedar constituït un consell de redacció format per en **Jordi Sotorra** i en **Manel Esteban**.

Com a nou membre del consell de redacció vaig intervenir per exposar l'empenta que se li vol donar a l'institut; amb aquesta voluntat es vol millorar i incrementar la comunicació mitjançant els correus electrònics amb l'objectiu de poder tenir més participants en les activitats que es realitzen.

Tot seguit la directora del **CARTULARI** va fer com sempre una presentació detallada del número 35, que es va lliurar a tots els assistents.

I com a cloenda d'aquest acte, seguint la tradició, es va fer el tradicional sorteig de regals, dirigit i amenitzat per l'amic Àngel Gordon.

Un esdeveniment no deixa de ser un esdeveniment encara que es parli d'un mateix, per la qual cosa haig de dir que la meua dona, la sra. **Emy Yebra**, va ser l'**agraciada amb el premi gros del sorteig d'aquest sopar nadalenc, que consistia en una important panera plena de productes ecològics de qualitat i del país.** La sort no es busca, és fruit de la casualitat.

I per acabar en Jaume Bertomeu va fer el brindis per desitjar-nos a tots un bon Nadal i bons desitjos per al present any. ©

CARRER DEL BALÇ

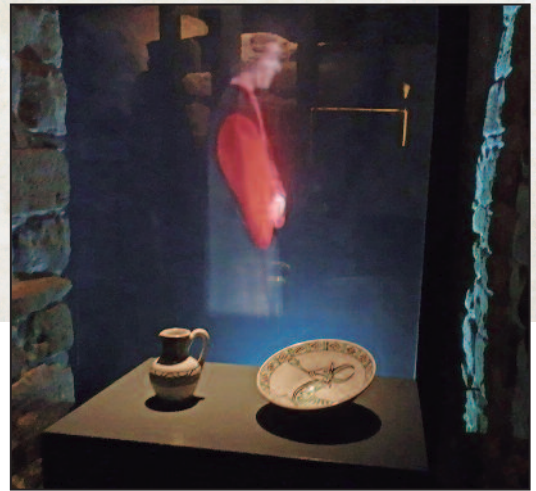
Un espai amb essència medieval

Per Lluïsa Goberna

El Centre d'Interpretació del Carrer del Balç ens introdueix en la Manresa medieval en un viatge al passat.

En la sortida que l'Institut va organitzar el 12 de novembre del passat any a Manresa, per visitar la Seu, vam poder veure també, de manera improvisada, ja que no estava en el programa, aquest emblemàtic Centre d'Interpretació. En primer lloc, vam fer un recorregut audiovisual de la mà de diferents personatges, que ens van traslladar a l'època medieval. Hologrames de personatges que apareixen en l'espai, acompanyats d'una escenografia i una maqueta virtual, ens van permetre veure escenes de la vida quotidiana al carrer. En la segona part de la visita vam estar acompanyats per les explicacions de la guia, que ens va portar a contemplar una magnífica maqueta en què vam poder veure les cases medievals i com vivien els ciutadans de l'època per mitjà d'uns vídeos, situats en diverses balconades i finestres dels edificis.

Vam finalitzar la visita caminant pel llarg carrer medieval cobert. Un recorregut força interessant i atractiu.

Ubicat a les dependències d'un antic casal gòtic, el Centre d'Interpretació ofereix un muntatge amb recursos multimèdia, amb un conjunt patrimonial únic en què es descobreix com era la ciutat en la seva màxima esplendor, la Manresa del segle XIV: el món dels gremis i oficis, i les famílies nobles de la ciutat. **Una història en la qual la figura del rei Pere III el Cerimoniós, el gran monarca forjador de les principals institucions de l'estat català i l'impulsor de l'expansió comercial de la corona catalanoaragonesa a la mediterrània, va tenir força rellevància, ja que la ciutat gaudia dels favors del rei.**

A la recepció del Centre, es poden veure uns plafons on s'explica la relació que tenia el rei Pere III, el Cerimoniós, amb la Manresa del segle XIV.

Manresa, any 1339. Un rei i el seguici travessen les portes de la muralla. La ciutat s'ha preparat durant setmanes per rebre l'arribada del sobirà. I és que Manresa és una de les grans ciutats de la Corona d'Aragó durant el segle XIV: la potent activitat gremial i el creixement de la ciutat va portar a l'inici de la construcció de la basílica de la Seu. A més, aquell mateix any, el Rei, Pere III El Cerimoniós, va signar el permís per construir el Canal de la Sèquia, que havia de salvar la ciutat d'una forta sequera...

El forjador de l'estat

El fou un personatge clau en el panorama europeu, però també desenvolupà una intensa política interior. És el forjador de les principals institucions de l'estat català, a la Generalitat.

El Cerimoniós (dalt). Museu d'Història de Catalunya, Barcelona. (A. S. M.)

Facilitació de moneda

Per facilitar el canvi de moneda, a les ciutats com Manresa, tal com mostra el gravat il·lustrat a l'esquerra.

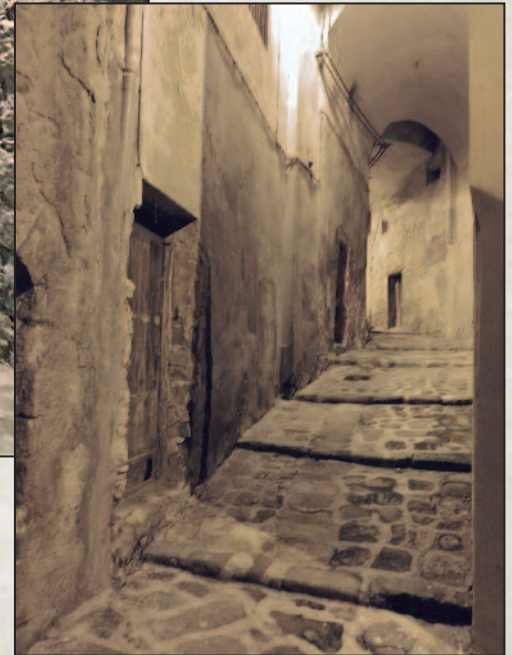
Il·lustració d'una casella de la Moneda Comunal de Manresa bastada pels reis per al RCMC.

Els privilegis concedits per Pere III

Manresa va obtenir un gran nombre de privilegis durant el regnat de Pere III. Amb pràcticament un centenar, és amb molt el monarca que més en va concedir a la ciutat. Una part d'aquests documents estan recopilats en l'anomenat *Llibre Verd*.

Escut de Manresa que es mostra al Llibre Verd. Arxius Comarcals del Baixès. Fotografia: ACB.

Aquest casal senyorial amb dos pisos superiors i on l'entrada antigament era per la Plaça Major és l'única casa senyorial que actualment resta a Manresa. El 1713 va ser molt malmesa. El carrer Sobrerroca, que tal com el seu nom indica està assentat sobre roca, estava ple de cases senyorials, però han anat desapareixent amb el temps.

EL CARRER MEDIEVAL UN ESPAI ÚNIC

L'antic carrer del Balç, un magnífic exemple de l'urbanisme medieval, formava part del nucli de la ciutat medieval. Sorgit al voltant del mercat, a la plaça Major, estava ple de cuireters i sabaters.

Segons la documentació trobada, tot fa indicar que aquest carrer probablement portava entre 1310 i 1350 el nom de Pere Sarroca, personatge que va viure en aquest carrer. Més endavant se'l coneixeria com a carrer Goscemps, segurament corresponent a Pere Goscemps, notari, un altre personatge influent que va viure aquí. Posteriorment, al segle XVI va quedar tancat i amagat a la vista pública durant molt de temps, ja que es va convertir en un espai privat, només per a l'ús dels veïns. Es van construir cases amb diversos pisos per aprofitar millor el poc espai i, per tant, es va anar cobrint el carrer amb les cases.

A causa d'això els negocis van anar tancant i el carrer al final va servir de magatzem i celler per als veïns, de manera que queda com un pasatge interior i privat.

Amb els anys va quedar definitivament abandonat i tancat fins que a finals de la dècada de 1970 l'Ajuntament va decidir recuperar-lo i fer un espai obert al públic, per tal de revalorar aquest important testimoni urbanístic de l'antiga Manresa medieval. Va ser llavors quan es va rebatejar amb el nom de carrer del Balç.

Aquest nom li ve de tenir el perfil d'una balsera, un desnivell molt pronunciat, ja que el carrer té un traçat estret i sinuós, amb diferents nivells esglaonats, i està cobert pels porxos

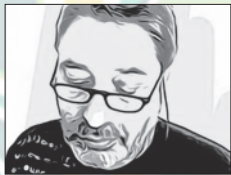
que s'aixequen entre casa i casa per tal d'aprofitar la manca d'espai que en aquella època hi havia a l'interior de la ciutat murallada.

En aquest carrer es viu encara l'essència medieval i passejar-hi ens transporta a la màgia d'estar en un altre temps. ©

BENASSAL

UNA VILA SINGULAR DE L'ALT MAESTRAT

Per Armand Esteso
Assagista

Cada pam de terreny de qualsevol país està farcit d'història. Intentaré, des de la meua vinculació amb aquesta vila, informar el lector sobre la singularitat que pretenc exposar.

HISTÒRIA

El poblament d'aquest territori és antic. Hi ha jaciments des del Paleolític fins a l'època islàmica. A més de les peces exposades al museu Arqueològic del poble i al de Castelló és molt important el patrimoni en Art rupestre, amb pintures molt conegudes i editades com les del barranc de La Gasulla (cova Remígia), el Cingle, racó d'en Nando. Al II mil·lenni (A.C.) trobem jaciments de poblats ibèrics al castell de Corbó, al mas de la Boneta, al castell d'Asens i d'altres. Al mas de Corbó hi ha una làpida amb caràcters ibèrics i a l'espai públic de la població hi ha dues aixetes de pedra amb forma de cap de lleó per regular l'accés d'aigua per al conreu. Hi ha poques restes de la romanització (II-IV D.C.) que acabà amb el món ibèric, restes al castell de

Corbó i poc més. Entre el segle IX-XIII el període andalusí, millora la ramaderia i l'agricultura, es basteix la muralla original, augmenta el teixit urbà i neixen les alqueries. De la islamització perviuen molts topònims. El mateix nom Benassal, segons la investigació de Mossèn Eloi Ferrer Cadroy, significa "fills del meler" o també, en la interpretació de Mossèn Salvador Roig, "fills de Déu". **Comença el període cristià quan el 1238, Jaume I conquesta aquest lloc als àrabs i cedeix el territori al seu lloctinent Balasc d'Alagó, el qual el donà a poblar, amb 50 colons de comarques catalanes centrals, al lleidatà Berenguer de Carratalà, tot atorgant-li la Carta Poble amb la qual cosa la vila ja té una entitat i es regulen els delmes a l'església i certes prerrogatives del Consell. Al 1303 els hereus de Balasc d'Alagó venen la seva possessió a l'orde del Temple. Un cop dissolts els Templers el 1316, el domini va passar a la recent creada orde de Montesa. El seu primer Mestre fou en Guillem d'Erill (Primer mestre de l'orde nomenat pel Papa) que va prendre possessió el 1320 i és aleshores quan la comarca comença a anomenar-se Maestrat. És en aquest període que es fortifica la vila, amb l'ampliació que dobla el perímetre de la muralla àrab. Són els restes que encara existeixen.**

A finals del S. XVI el poble torna a la Corona i creix fins als 150 focs i 50 masies

Després de la guerra de Successió (1701-1715) i amb motiu d'haver-se posicionat, accidentalment, de part de Felip V, la Corona va atorgar el títol de "fidelíssima vila", l'ús de la flor de Llis borbònica al seu escut, que encara perdura, i també certs avantatges. Es comença a construir extramurs.

El S. XIX és molt dur per a la població. Cal no oblidar que les Guerres Carlines (1883-1876) van fer que es coneguessin aquestes terres a través de fets i llegendes d'una certa crueltat. **Benassal es va mantenir lliberal malgrat el seu entorn massivament Carlí, degut a un capellà notori: Salvador Roig, del qual en parlarem més endavant.** Quan s'alliberen les propietats dels latifundistes (aristòcrates i ordes religioses), les terres són expropiades i subhastades amb la qual cosa els camperols queden en règim d'arrendament (parcers) en una mena d'esclavatge, perquè no tenen prou diners per comprar-les. Això, com a altres zones de la Península Ibèrica, provoca la revolta. A Benassal seran rellevants els caps de partides: Josep

Aixeta ibèrica

Memorial membre Legió Condor

Carrer de la Mola

Miralles “el Serrador”, antic militar a la guerra del francès, Vicent Barreda “la Cova”, Ramon Fabregat “Buena” i d’altres, tots dignes de biografies per les seves accions. **El mateix Ramon Cabrera, tortosí, anomenat per la història “El Tigre del Maestrat” va visitar per dues vegades la població amb intenció de posar sota les seves ordres a “El Serrador”, cosa que no va aconseguir del l’orgullós cabdill.**

Acabada la guerra la població reprèn la seva vida amb una certa estabilitat.

LA GUERRA 1936-1939

Una vegada més la desgràcia bèl·lica torna a caure sobre la vila. En principi es va fer una certa col·lectivització semblant a la del Baix Aragó. Els pobladors pateixen tots els tòpics d’una guerra civil amb morts i assassinats per ambdues parts. Com a record terrible d’aquest període no es pot oblidar els tres bombardeigs que va patir la vila el maig del 1938, **la tristament coneguda com a “Legió Còndor” alemanya, amb base a l’aeroport de La Sénia, al Baix Ebre, va decidir fer un experiment de l’efectivitat destructora dels seus avions “Stuka” tot llençant 9 bombes de 500 kg. sobre Benassal i tres pobles més de l’entorn.** Hi van fer també fotografies aèries i terrestres i el corresponent informe a càrrec del comandant Leopold Fugger. Al poble no hi havia tropes i el front estava a 30 kms. El resultat: l’església parroquial, la casa de la vila i els seus arxius destruïts, cases enrunades i carrers malmesos, 13 morts i 25 ferits. **L’any 1942 un escamot de soldats alemanys va instal·lar una creu junt al fossar amb un recorda-**

tori per a un artificier que va morir d’accident prop del poble. Encara existeix la base pètria del monument.

Mig oblidat el trauma de la guerra, passada la nit de la dictadura, amb la Democràcia es torna a normalitzar la vida social amb l’ajuda d’un turisme de balneari, cases rurals, la revifalla del món rural i la migració de molts joves amb títols universitaris.

PERSONATGES NOTABLES

Els referents intel·lectuals de la vila són en principi eclesiàstics, sacerdots formats bàsicament al Seminari de Tortosa. Cap al segle XX els han substituït mestres d’escola i professors universitaris. Per imperatiu d’espai només anomenaré quatre d’ells.

Castell de la Mola

Monument a Carles Salvador

Mossèn Salvador Roig i Moliner (1794-1865). Potser una de les ments més notables en la història de la vila. Fou un il·lustrat quasi enciclopedista, d'ideologia lliberal (va ser president de la Junta Liberal) en unes terres bàsicament conservadores. Des del púlpit va mantenir el poble com una illa enmig de l'univers carlí. Llatínia, va ensenyar gramàtica i filosofia i conreà genealogia, toponímia, mineria, predicció meteorològica, geologia i botànica. Historiador i cronista de la vila, és autor d'una "Història de Benassal" o Llibre Verd Centurió. També escolaritzà a tots els habitants de 5 a 20 anys. Per desgràcia, gran part dels seus escrits van ser destruïts el 1938.

Mossèn Joaquim García Girona, (1867-1928). Va fer una notable obra lexicogràfica i de traducció, molt lloable la d'Horaci. Poeta, autor del poema èpic Seidia, amb el qual va guanyar els jocs florals de València del 1919. Aquest poema on es poden resseguir influències de Jacint Verdaguer i de Frederic Mistral, va ser lloat pel filòleg Sanchis Guarner. Va ser traductor i escrigué sempre en valencià. Va començar un vocabulari del Maestrat, que va concloure Carles Salvador. Va ser director del Seminari de Saragossa i de Baeza. Va ser nomenat fill predilecte de la vila.

Carles Salvador i Gimeno (1893-1955) Personalitat lamentablement negligida en el context de la nostra cultura. La seva obra sostinguda quasi heroicament en el temps que li va tocar, caldria reivindicar-la. Nascut a la ciutat de València, és recordat com "el mestre de Benassal", on va exercir com a tal (1916-1934) i on es va casar amb una filla del poble (Sofia Monferrer i Beltran). Fou poeta, gramàtic, dramaturg, articulista lúcida i avantgardista malgrat viure lluny d'ambients cosmopolites. Col·laborador d'en Pompeu Fabra i signant de "les normes de Castelló" el 1932, on els escriptors catalans, mallorquins i valencians van adoptar les formes gramaticals fabrianes. Va organitzar amb altres mestres la I Colònia

Escolar Valencianista a Albocàsser. El 1951(!!) fundà dins de la societat cultural "Lo Rat Penat" els cursos de valencià. És autor d'una gramàtica valenciana, encara vivent.

Al llarg de tota la seva vida dugué una ingent activitat intel·lectual al servei de la normalització lingüística del País Valencià. La seva trajectòria es pot basar en quatre blocs: l'ensenyament, la creació literària, la pedagogia de la normativa gramatical i el compromís cívic i patriòtic.

Pere-Enric Barreda i Edo (1964-2014) Doctor en Filologia llatina, historiador i llatínia, professor titular i investigador a la Universitat de Barcelona, on es va doctorar. La seva obra publicada seria difícil de resumir. Treballador infatigable, va ser cronista oficial del seu poble i d'alguns més de la comarca. Destacat estudiós del Maestrat, cal esmentar la seva important tasca sobre les Cartes de Poblament de la comarca. També cal destacar els seus estudis sobre la figura de Carles Salvador impulsant la Fundació que du el seu nom, de la qual era membre. Dissortadament la seva sobtada i prematura mort, a part de privar-nos de la seva presència, també ens ha privat de futurs i interessants projectes culturals.

EL NUCLI URBÀ

De la muralla, segles XII-XIII, es conserven alguns llenços i les torres del Planet, Rodona i la de la Presó, recentment restaurada. Així mateix es conserva el forn de Dalt, també restaurat, que era comunal i de fàbrica gòtica. El castell de la Mola fou la residència del primer poblador Berenguer de Calatarrà i més tard Casa de la Vila i escola. Actualment l'ocupa el Museu arqueològic, amb un portal d'accés arabitzant. Just al costat hi ha l'Aula Carles Salvador, seu de la fundació del mateix nom, amb biblioteca de consulta i memorial del mestre, on també hi ha l'oficina de Turisme des d'on s'organitzen itineraris

guiats pel poble. A l'entorn existeix el barri dit dels carrerons, on es conserven les cases més antigues, algunes restaurades per iniciativa privada. **El temple parroquial dedicat a la Mare de Déu de l'Assumpció** posseeix un altar i un mural exterior d'escultures metàl·liques d'un cert interès, commemoratives del 750 aniversari de la Carta Pobla, que són obra de l'artista José Gonzalvo Vives, descendent de la vila. També és digne de menció la casa-palau barroca dels Sánchez de Cotanda, en no gaire bon estat de conservació.

EL BALNEARI DE LA FONT EN SEGURES

Situat a 2 km. del nucli urbà. Des del segle XVI són conegudes les propietats salutíferes de les seves aigües. A finals del S.XIX i principis del XX es va convertir en un clar exponent del turisme de salut i lleure. **Louis Joseph de Borbó, Duc de Vendôme**, vingut al país amb motiu de la guerra de Successió (sobre el 1700), va fixar residència a la població de Vinaròs i en descobrir les virtuts de l'aigua va fer construir un camí de carro per accedir a la font amb comoditat. Al 1862 s'hi edifica el primer hostal, "La Primitiva". Cap al 1915 comença seriosament la urbanització com a Balneari. Sense entrar en qüestions tècniques, l'aigua es diürètica i produeix una acció d'arrossegament dels materials que obstrueixen els conductes renals amb evidents beneficis sobre els dits "càlculs de ronyó". Cal beure l'aigua en dejú i, a ser possible, del brollador natural. L'aigua va ser envasada i distribuïda per diferents llocs (principalment a València i Barcelona). **L'any 1927 el doctor i catedràtic Vicent Peset va realitzar l'anàlítica definitiva en la qual es van constatar les virtuts curatives de l'aigua i el 1928 és oficialment declarada d'utilitat pública.** Curiosa i positivament sempre s'ha mantingut la seva titularitat municipal. Existeixen, a banda de prou xalets, dos hotels d'interès arquitectònic: La Catalana i La Castellana, de factura Modernista. El segon ha estat restaurat curosament i és digne de visitar.

EL RIVET

Es tracta d'un paratge natural dins del terme de Benassal i a prop del Balneari. És una magnífica roureda limitada per terrenys de conreu i barrancades. Té dues figures de protecció: **Micro-reserva de la fauna i Paratge Natural Municipal, atorgades per la Generalitat valenciana** (2003 i 2005). La fauna és pròpia del bosc humit mediterrani: el senglar, la fagina i les aus rapaces. La flora va des de l'arbut, a les violetes i les orquídes. Hi ha panells informatius i senders per fer recorreguts. També està equipat amb una piscina municipal i, a l'estiu, disposa de servei de restauració. ©

Església parroquial

Font en Segures

LA PLAÇA DE L'ESGLÉSIA A 1617 I LES TAULES DEL SAFRÀ A (Primera part)

Per Jaume Martell
Antropòleg
social i cultural

SANTA COLOMA DE QUERALT

“En lo any de la Nativitat de nostre Señor Deu, mil sis cents y deset, á trenta dies del mes de Abril, lo Molt Illustre y Egregi Sôr Don Dalmau de Queralt comte de Santa Coloma, y baró de Queralt..., delibera, y acorda capbrevar...”

A l'arxiu històric de la Conca de Barberà hi ha ben guardada una còpia (feta a 1811) del “Capbreu de la Vila i Terme de Santa Coloma de Queralt (SCQ)”. L'iniciaren a 1617 Joan Roca y Francesch Roca notaris públics, pare i fill, i es finí el 1623. L'ordenà redactar l'Il·lustríssim Senyor de la Vila, l'aleshores Dalmau, Comte de Santa Coloma i baró de Queralt.

En aquell capbreu hi trobarem entre altres coses, les declaracions de les propietats colomines per part dels seus propietaris: peces de terra, horts, cases, botigues, taules, corrals... També hi apuntaren a qui pagaven “cens” per elles, en quina data, què i quan aportaven, i on estaven situades. **Gràcies a les més de 3000 pàgines que el componen podem “entreveure” com si d'una finestreta es tractés, costums i racons de la vila i el terme..**

Què hi havia a la plaça de l'església fa quatre-cents anys?

En escriure aquestes línies començaré amb un esbós general de totes les declaracions i després em concentraré en aquella plaça en particular, començant per les taules que s'hi van declarar, especialment les de la Pescateria, la del Pes del Rei i les de pesar Safrà.

Les declaracions de propietat

A qui pagaven?

Usaven la fórmula “fa de cens a”. Era una espècie de contribució que es pagava majorment al Señor Comte de Santa Coloma. Algun propietari paga cens a altres estaments de la mateixa Vila: al Rector, a la Sagristia de la Vila, o al Benefici de Corpore Christi, o al Benefici dels Sants Joans de la capella

Retaula dels Sants Joans de la capella del castell de SCQ (1356). Ara al Museu Nacional d'Art de Catalunya

Fonts de Sant Magí

del castell, al monestir de Santa Maria de Belllloch...També cobraven alguns estaments fora vila: el Camarer de Ripoll (del monestir de Ripoll, a 100 km en línia recta. El Camarer era sovint la segona persona-frare en dignitat d'un monestir), o el Rector de la Roqueta (actualment ermita semiderruïda, a uns 8,5 km. en línia recta). En resum: es pagava a aristòcrates i a eclesiàstics.

Què aportaven?

Es pagava el cens en cereals (blat, ordi, avena...). En moneda (ex: “3 sous y 6 diners per la casa y el corral”). Amb productes animals (ga-

llines, conills, capons, polls, moltó, carn salada, cansalada...). I amb altres productes que ara ens sorprenen: una fogassa (era com un pa), o una tassa de aigua de la font del gloriós Sant Magí...

(Aquesta font a Sant Magí de la Bufraganya, està ben a prop de SCQ, a uns 10 Km. “Diuen” que allí van martiritzar el Sant. Encara avui els de la confraria de Sant Magí de la ciutat de Tarragona van a buscar-hi l'aigua miraculosa amb carros i mules, i la reparteixen cada 19 d'agost a la plaça de la Font de la capital.)

Un exemple de cens: “Pere Janer per 20 jornals a la Masia den Artau de la partida de les

Forques, (pagava) 2 mitjeres, y 8 punyeres de forment (blat); mes 1 mitjera... de ordi; mes... de avena (civada)..., é mes 2 sous 1 diner y malla (mig diner), é mes 4 gallines, é mes 4 lliures y 12 onses de carnelada, é mes 9 lliures 12 onses 2 diners y malla de moltó de maig, de cens quiscun (cada any al dit Señor”.

En quina data?

Podem dir que és cobrava almenys en tres moments de l'any.

-Uns pagaven **“a la festa de Nostra Señora de Agost”** (15 d'agost), normalment en cereal, era després de la collita i solia ser el cens que pagar per alguna peça de terra. També es feien altres tipus de pagament.

-Altres **“per Nadal”**, majorment en moneda, o animals, entre ells el moltó de maig (corder nascut al mes de maig que per Nadal tenia uns 7 mesos).

-I **“per Tots Sants”**, hi pagaven el cens les taules de safrà, al temps que es cullen i s'esbrinen les flors.

Quant pagaven?

Depenia de la grandària de la peça de terra o de lo gran que era la casa. Però segurament també hi havia tractes personalitzats en els quals no profunditzaré aquí. Per exemple una exempció: **“un hort del Hospital de Santa Magdalena de la Vila... franch cens”**.

On eren?

Ens situaren (les cases, terres...) mitjançant les afrontacions, és a dir, què hi havia a l'est, sud, oest i nord de la propietat. Per això podem saber les situacions bastant aproximades, ho anireu veient...

Taula de la Pescateria

“Francesch Fabrer parayre de la Vila..., que té una taula en la Plassa de la Iglesia..., en la qual taula se ven lo peix fresch, la qual afronte á solixent (est) ab la taula de la casa de Bartomeu Ratés..., á mitjorn (sud) ab la paret de la Iglesia al dret, y spatlles de la Capella del Glorios Sant Martí, á sol ponent (oest) ab la taula del Pes del Rei, que es de dit egregi Sor Compte, y a tramuntana (nord) ab Plassa de la Iglesia, la qual se té per dit Egregi Señor Comte..., á cens de un parell de capons pagadors quiscun any en la festa de Nadal, los quals son stats consignats per lo Señor al Comanador (el Prior) del Monestir de nostra Señora de Belllloch de la orde de nostra Señora de la Mercé”

He d'aclarir que SCQ, on neix el riu Gaià, està a uns 44 km en línia recta d'Altafulla, on desemboca, uns 63 km per les carreteres actuals seguint més o menys el riu. Ho dic perquè aquest peix fresc que s'anomena era peix de mar; així que els carros baixaven, carregaven el peix, potser ja portaven gel... havien de conservar el peix en el camí d'unes dues jornades, ja que tornaven a pujar aquests 63 km per vendre'l a la plaça de l'església. La taula de la pescateria de peix fresch tenia a les espatlles la paret de l'església.

Per unes ordenacions de Balaguer sabem que en pobles grans que estan allunyats del mar, ja el 1313 s'hi venia

Plaça de l'Església: quadre pintat per Jaume Morera Galícia (1854 Lleida - 1927 Madrid), i foto de març/2017

peix de mar, que tenien assignat un lloc per vendre'l, i uns horaris, i un màxim de dies per poder vendre'l des del dia que arribava (3 dies de Sant Miquel de setembre fins a Pasqua, i 2 dies a l'altra part de l'any, més calenta). També fan la llista dels peixos i els diferents preus en què es podien vendre, depenent del dia o l'època de l'any. Per quaresma el peix era més car, per exemple:

“Item mussols, llops, llices, orades, palomines e altres peixos semblants, a dia de carnal a 7 diners (en moneda) la lliura (en pes). Item a divendres e dejunis a 8 diners, e de cuaresma per gracia a 9 diners”

Tornant a SCQ, a la declaració de la taula van anomenant els antics propietaris de la taula fins a arribar a 1389, segurament l'any que la va establir l'aleshores baró, Pere (VI) de Queralt i de Pinós:

“per acte de venda... á set de desembre any del Senyor 1389, firmada per rahó de Señoria per Pere de Queralt Señor de dita Vila”

I si us fixeu en les afrontacions de la taula de la pescateria, està entre dues taules, **una d'elles la taula del Pes del Rei, de la qual ja en parlarem..., i també sobre les taules de pesar safrà...** ©

(seguirà l'article al següent número de la revista)

CASA DE LA SEDA

Un espai singular a Barcelona

visita cultural

Per Lluïsa Goberna

Anomenada també Casa del Gremi dels Velers, és l'única casa gremial oberta actualment al públic

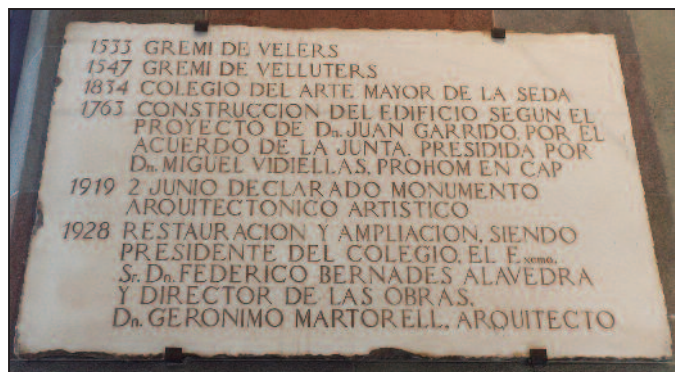
Un grup força nombrós de l'Institut la vam visitar el passat 25 de febrer. Vam tenir com a guia en Larbi, que amb gran simpatia i professionalitat ens va acompanyar per les sales de la planta noble de la casa tot donant-nos unes interessantíssimes explicacions.

Aquesta casa va ser construïda entre 1758 i 1763, per tal que fos la seu del gremi dels teixidors de vels i teles fines de seda natural, teixits a mà, constituït a l'època medieval, el conegut com a Gremi dels Velers.

ries perquè la declarassin Monument arquitectònic-artístic d'interès nacional i així la van poder salvar.

Després de pujar a la planta noble i traspasar la bonica porta de vidre emplomat, ens van trobar al hall, on vam poder admirar les magnífiques parets totalment folrades amb una exquisida seda de color granat amb motius florals d'una gran elegància i originària de l'època. **Aquí es troba un pergami que recorda quan Carles I va donar el seu reconeixement per instituir el Gremi dels Velers el 1533. També es pot veure un tríptic molt interessant amb l'Arbre dels Oficis.**

Arbre dels Oficis

El 1919, per interessos, la van voler destruir per donar més rellevància al Palau de la Música. Però una comissió que estava en contra de la seva destrucció va fer les diligències necessà-

En un altre racó de la sala es troben en una paret les figures d'uns angelets que porten a les mans els objectes de la Passió. Hem de recordar la forta vinculació de l'Església amb els gremis. Ja que aquests solien pertànyer a

Biblioteca-arxiu

Sala Gremial

alguna confraria sota l'advocació d'un sant patró. A l'època medieval Barcelona era una ciutat gremial. Molts dels noms dels carrers encara ens recorden i fan referència als diversos gremis que es van anar organitzant i agrupant en diversos carrers per tal de desenvolupar els seus oficis. **Els gremis van arribar a ser la classe financera de l'època i amb una representació social amb molta influència en la societat catalana del segle XVIII.**

Els gremis funcionaven amb l'escalafó d'aprenent, que no cobrava res, i vivia a casa del mestre. Després passava com a oficial artesà que ja cobrava i per últim al de mestre, títol que li conferien a l'artesà després d'haver realitzat una "obra mestra".

Com hem dit, els velers feien vels de seda. També hi havia els velluters; els tapissers, que feien entapissats de seda natural per a esglésies, palaus, etc.; els passamaners; els perxers, que feien cintes amb teler i els torcedors, que ajuntaven 24 o 25 fils, ja que eren molt prims, per fer-ne un de ben gruixut per ficar-lo al teler. També estaven els tintorers, que donaven color a la seda. En aquella època hi havia set arts de la seda, actualment només n'hi ha tres.

La tècnica de treure el capoll del fil de seda prové de la Xina i es coneix amb el nom de sericicultura. Fa dos mil anys els xinesos venien seda a tot arreu del món, sense revelar el seu secret. Aquí va arribar a través de la Ruta de la Seda. Ens van explicar que

d'un capoll surten de 800 a 1.500 metres de fil de seda. Per tant, es necessiten molts capolls per poder fer una sola peça i això fa que el seu cost sigui tan elevat.

Seguint el nostre recorregut vam passar a una altra sala, on es troba la màquina més important que es conserva, un teler dels anys 50. **Vam poder veure un bell armari ornamentat amb pintures florals i religioses del 1683.** A tocar es troba la Biblioteca, que conserva un valuós arxiu històric amb documentació de la història gremial de la ciutat de Barcelona que es remunta al 1533 (hi ha més tres mil documents) i on vam poder admirar uns bells retalls de mostraris de seda natural originals de l'època.

Armari de la Confraria del 1683

SALA DEL GREMI DE VELERS DE LA PRESENT CIUTAT

La Sala Gremial, on en altres èpoques es feien les assemblees, és sens dubte la més espectacular de la casa i on es pot veure encara a través del seu luxe, la distinció i l'elegància, l'esplendor històrica que els gremis van assolir. Aquí es troben els noms de tots els presidents des de la seva fundació. Actualment, i aprofitant el seu marc privilegiat, es fan diversos esdeveniments, com sopars de gala, d'empresa, casaments, rodes de premsa, desfilades de moda, teatre, etc...

Finalment vam poder veure la Sala de Reunions, on hi ha quadres de donacions de diverses personalitats de diferents èpoques, entre elles el Papa Urbà i en la que es pot llegir a la placa: Sumari de les indulgències que SS. EL PAPA URBÀ VIII concedí a la CONFRARIA DE TEIXIDORS DE SEDES. Roma, 1 de març de 1639.

Vam admirar un quadre de Dalí commemoratiu del Congrés

Sala de Reunions

Quadre de Dalí

EL SECRET MÉS BEN GUARDAT DE LA HISTÒRIA

Segons explica la llegenda, l'emperador Groc, Huang Tu, volia descobrir per què les fulles de morera del seu jardí desapareixien fins que finalment la planta moria. Li va encomanar aquesta tasca a la seva dona, l'emperadriu Xi Lingshi. Ella ho va descobrir després d'observar curiosament que uns cucs blancs se les menjaven. Un dia, mentre prenia el te, un dels capolls va caure per accident a la seva tassa. Amb curiositat el va agafar i va estirar d'un bri molt fi i suau d'una gran bellesa. Va pensar que si ajuntava uns quants fils seria prou fort per poder teixir unes boniques peces. Va fer l'intent diverses vegades, fins que al final se'n va sortir i va teixir un mocador de seda per a l'emperador.

La Xina durant més de dos mil anys va guardar el secret del procés de la seda, fins i tot sota l'amenaça de pena de mort per a tot aquell que s'atrevis a revelar aquesta art.

Uns monjos arribats de Constantinoble sobre l'any 550 dC van burlar les lleis de l'imperi i es van emportar amagats uns quants ous. Quan van retornar van ensenyar als romans tot el que havien après sobre l'art de la sericultura i tot el procés de la fabricació de la seda. Per tant, va acabar travessant fronteres i el secret més ben guardat de la història va arribar a Europa a través de la Ruta de la Seda.

Internacional de la Seda, de l'octubre de 1957. I aquí es va acabar la nostra visita, realment satisfets per les explicacions del nostre guia i per la bellesa i conservació (després d'una acurada restauració) de l'interior de la casa, que actualment és la seu del Col·legi de l'Art Major de la Seda de Barcelona des del 1834.

FAÇANA

A l'ornamentació de la façana, de gran valor arquitectònic i artístic, **destaquen uns esplèndids esgrafiats de quatre metres d'alçada, que representen cariàtides i atlants.** En el balcó de la cantonada es troba una imatge de Nostra Senyora dels Àngels, protectora i patrona del Gremi dels Velers. L'edifici va guanyar el 1929 la Medalla d'Or de la Ciutat de Barcelona. ©

Mapa de la Ruta de la Seda

De esquerra a dreta. Cariàtides, façana amb esgrafiats, i tapissat de seda

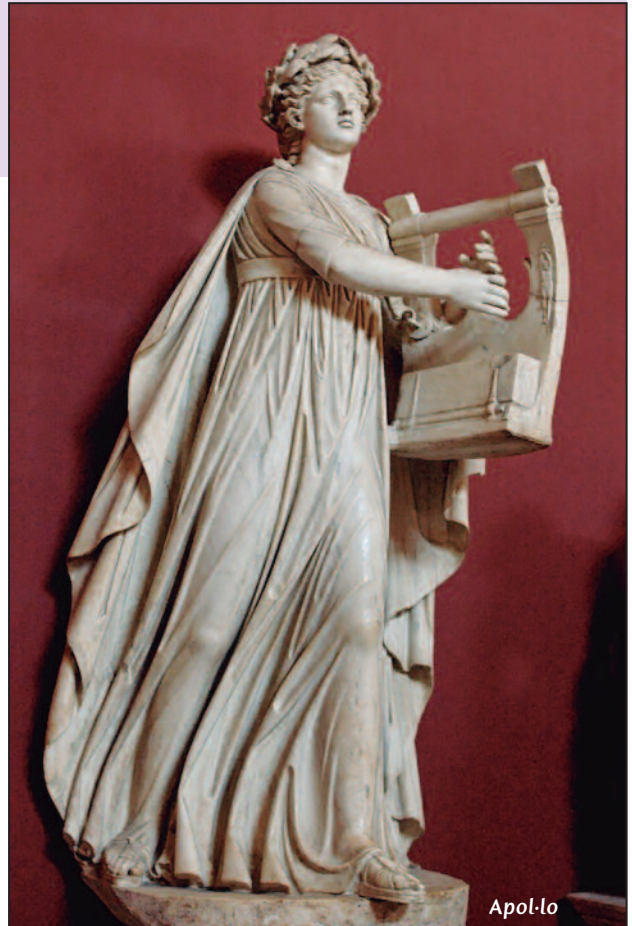
BREU RECORREGUT HISTÒRIC DE LA IMPORTÀNCIA DE LA MÚSICA EN EL BENEFICI DE LA SALUT

Per Conxita Bentz
Pianista, compositora
i Musicoterapeuta
neurològica

Si fem un breu recorregut a través de la història, es veu com existeixen infinitat de documents on queda reflectida la importància que ha tingut la música en totes les cultures, des de les més primitives fins als nostres dies, en el camp de la salut. En totes les civilitzacions i cultures els efectes de la música sobre el cos i la ment de la persona malalta mantenen des de temps remots notables semblances, i com sempre la música i la medicina han anat unides. Els grecs van ser els qui van integrar les disciplines conegudes de l'època, tals com les matemàtiques, la filosofia, la medicina i la música. **Els conceptes grecs ocupen un lloc d'excepció en la història de la musicoteràpia.** Apol·lo presidia la música i la medicina, heus aquí un símbol d'interrelació entre ambdues disciplines. Hipòcrates va ser nomenat el pare de la medicina, de la mateixa manera que podem reconèixer Plató i Aristòtil com els precursors de la "Musicoteràpia", que és l'ús dosificat de la música. Escolapi, famós metge, havia prescrit música i harmonia a persones emocional-

Plató i Aristòtil

Apol·lo

ment pertorbades (Dr. Stafford Clark, psychiatry Today, Pelican Books, pag. 22). **Es deu al psicomatemàtic Pitàgores la utilització de la música per a pacients mentals.** En aquesta disciplina que s'anomenava la "medicina musical" havia desenvolupat una mística de numerologia que s'expressava en termes musicals (Brian Powel, the Early Renaissance, Pelican History of Music, Ed. A. Robertson and D. Stevens, vol. II 1963, pag. 36) L'emoció musical era provocada per certes combinacions de sons en les diferents modalitats o escales referibles probablement a la tonalitat de la Lira, do d'Apol·lo atorgat a l'home.

Totes aquestes teories han anat evolucionant, com tot plegat, fins arribar als nostres dies, en què ha quedat establerta la professió de Musicoterapeuta com a tal. Això va ser durant l'any 1950 com a resultat del treball realitzat amb els pacients dels hospitals de veterans a través de la música després de la Segona Guerra Mundial. **Foren els Estats Units el país pioner en l'establiment de la carrera de Musicoteràpia.** En l'actualitat existeixen programes de musicoteràpia en 132 universitats de tot el món. A Espanya no existeix la carrera com a tal, però sí que

existeixen Màsters per preparar sòlidament les persones per a aquesta professió.

Moltes persones es preguntaran, què es fa en la Musicoteràpia?, ja que al ser una teràpia que a pesar que prové de temps i civilitzacions immemorables, per a molts en els nostres dies es tracta d'una cosa nova, sobretot a Espanya. El simple desconeixement pot portar a confusions i que es desmereixi la professió per la simple falta d'educació i sensibilització musical o per pensaments erronis, com ara que la Musicoteràpia és escoltar música, cosa que naturalment no té res a veure. Sí que és cert que s'escolta música, però d'una manera diferent, **ja que la música té la capacitat de moure l'ésser humà tant en l'àmbit físic com en el psíquic com cap altra disciplina pot fer-ho**. En la musicoteràpia ens valem d'això amb objectius terapèutics per mantenir, millorar i restaurar el funcionament físic, cognitiu, emocional i social de les

Els estudis de musicoteràpia es basen en els estudis profunds de la música, ciències conductores de la salut/naturals, tècniques clíniques i assignatures generals, passant pels diferents tipus d'investigació com són la descriptiva, l'experimental, la històrica, la filosòfica i la qualitativa. Com a resultat de les dades dels investigadors del passat, el present i el futur es proven nous mètodes i teories. Anualment hi ha congressos a diferents punts del món per presentar casos i seguir endavant amb els nous coneixements, per així anar obrint pas a noves tècniques i anar avançant en base als estudis científics on es demostra l'eficàcia de la Musicoteràpia.

En el proper número parlarem de la relació entre música, neurociència, educació i salut. ©

conxitabentz@ono.com - www.conxitabentz.com

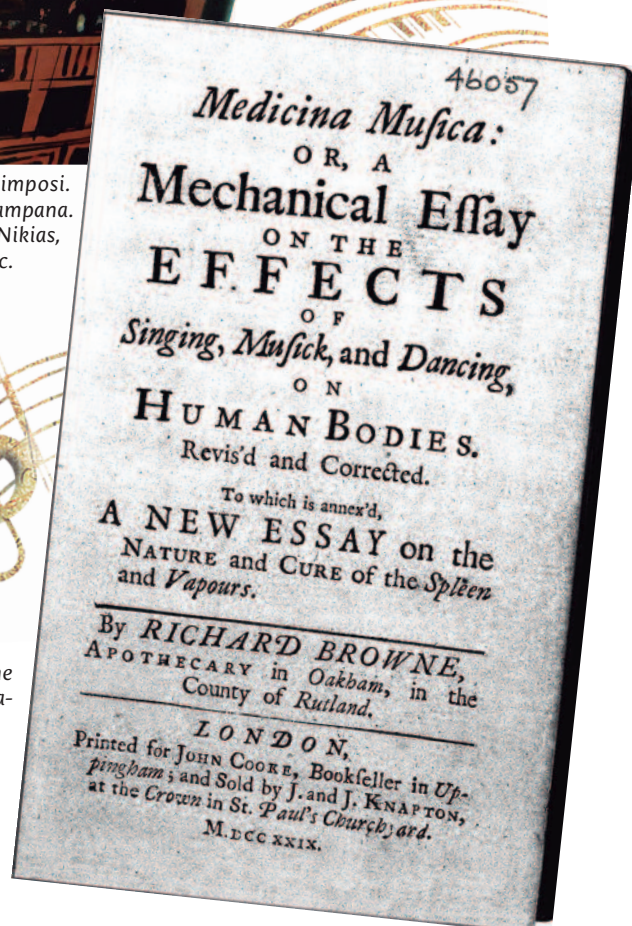
persones, utilitzant la música d'una manera sistemàtica i científica per aconseguir les finalitats proposades. Naturalment, això sempre es fa tenint en compte l'avaluació mèdica i la de tot l'equip que porta el pacient, ja que entre tots es fa l'avaluació i a partir d'aquesta s'estableix la tècnica o tècniques més apropiades per aconseguir els objectius proposats.

A través de la música i dels instruments recuperem o intentem mantenir les habilitats motrius, sensorials, cognitives i socioemocionals, ja que la música té un poder com cap altre mitjà per poder establir una relació amb els altres. Permet una sèrie d'actuacions i obre una finestra d'esperança i benestar com no succeeix amb la resta. **Donat que la música és un llenguatge universal i no verbal, a cada persona li entra d'una manera diferent, i és per això que s'aplica en totes les poblacions clíniques, especialment en malalties relacionades amb la ment**. També s'utilitza en la població normal com a prevenció, per reduir l'estrès, per aprendre a comunicar-se, relacionar-se, etc., en resum, és aplicable a tots els camps i tipus de població, sempre utilitzant les tècniques adequades per a cada fi.

Escena de simposi.
Crater de campana.
Pintor de Nikias,
420 ac.

R. Browne
Medicina-
música

DESCOBERTA PER LA

Per Lluïsa Goberna

NOGUERA I EL PALLARS JUSSÀ

ITINERARI CULTURAL TOT AL VOLTANT DEL MONESTIR DE SANTA MARIA DE BELLPUIG DE LES AVELLANES

Aquesta engrescadora sortida va tenir lloc els dies 19, 20 i 21 del passat mes de maig de la mà del nostre amic del Consell de Redacció en Manel Esteban. Uns quants cotxes vam sortir cap a les terres de Lleida, concretament les comarques de la Noguera i el Pallars Jussà. **El nostre primer destí va ser el magnífic Monestir de les Avellanes, que pertany al municipi d'Os de Balaguer, a la comarca de la Noguera, on vam fer un bon sopar i que va ser el lloc d'hostalatge per passar les dues nits.**

CASTELL D'OS DE BALAGUER I MUSEU DE LES CAMPANES

Al dia següent, ben esmorzats i de bon matí, ja que seria un dia ple d'activitats, vam començar el nostre recorregut visitant Os de Balaguer, el seu Castell medieval i el Museu de les Campanes. Vam ser rebuts per en Jaume León, president de la Confraria de Campaners, que és l'encarregat de les visites guiades del castell i el museu. **Aquest castell, conegut com "Malignus Castrum", construït al cim d'un turó i documentat l'any 1036, originalment fou una fortalesa sarraïna del segle IX i fortificada l'any 1035.** Formava part, junt amb altres castells, d'una línia defensiva de frontera amb els carolingis.

L'any 1105 es fa un pacte entre el comte Pedro Ansúrez, tutor i avi matern d'Ermengol VI d'Urgell, i el comte de Barcelona Ramon Berenguer III, per tal de conquerir als àrabs diversos llocs estratègics, entre els que es trobava

el Castell d'Os, un dels més importants de l'Alta Noguera.

L'any 1116 fou conquerit pel comte Ermengol VI d'Urgell i el vescomte Guerau Ponç II de Cabrera. En testament de 1167, el comte Ermengol VII d'Urgell llegà el castell al seu fill. Més tard, al segle XIII, hi ha documentació dels enfrontaments entre els Cabrera, vescomtes d'Àger i els comtes d'Urgell pel dret dels nombrosos dominis, entre ells el Castell d'Os; disputes que algunes vegades van necessitar la intervenció de la corona.

Al 1415 Ferran I d'Antequera va fer entrega del castell i el lloc d'Os al cavaller Joan Vivot. Al segle XVI els senyors d'Os eren la família Siscar, nissaga que va continuar fins a la desamortització del segle XIX.

La part més antiga del castell es troba en la torre cilíndrica que probablement data del segle XII. Està declarat Bé Cultural d'Interès Nacional i fou restaurat el 2011.

En el seu interior es troba el Museu de les Campanes, que consta de dues sales. A la primera, a l'entrada, es pot veure **una gran i espectacular campana sobre un suport amb rodes que pesa 400 quilos**, de la qual el guia ens va explicar la tècnica de construcció. També ens va proposar fer un petit experiment de com teníem l'oïda en sentir el to de la campana. En la segona estança, una magnífica sala gòtica, es troben un gran nombre de campanes de diferents classes i mides. Es pot veure també informació on s'explica els tons musicals de les campanes, com s'aprenia l'ofici i què representaven. **Aquí vam fer**

Monestir de les Avellanes

un divertit joc en què hi va participar tot el grup. Vam anar passant de quatre en quatre per fer un petit concert de campanes i si ho fèiem prou bé i pasàvem l'examen ens guanyàvem el carnet de "tocacampanes". Com no podia ser menys, tots els participants vam sortir convertits en uns "tocacampanes". És l'únic museu d'aquest tipus que hi ha a Catalunya.

Per últim vam pujar a la part noble del castell on hi havia una exposició de pintura i escultura i una galeria-mirador on es veia una esplèndida panoràmica del poble i del campanar de l'església. **Les campanes avui en dia són un dels símbols d'Oss de Balaguer.** Un fet a ressaltar d'aquesta població entre moltes altres coses és que va ser el poble natal dels pares del que va ser president de Costa Rica, en José Figueres Ferrer, conegut com a "Don Pepe" (mandats 1948-1949, 1953-1958, 1970-1974). El seu pare va emigrar junt amb la seva esposa embarassada cap a Costa Rica, on va néixer (el 1906) el que seria el futur president. **El 1956 va venir per conèixer el poble natal dels seus pares i en el seu discurs es va dirigir a la població en català (llengua que sempre va estimar i parlar), fet que va molestar moltíssim a les autoritats franquistes.**

ESPAI TRANSMISSOR DE SERÒ - ELS REGUERS DE SERÒ

Després d'un bon àpat al restaurant El Pastisser del Pont d'Alentor, ens vam dirigir a visitar l'Espai Transmissor de Serò, on vam tenir com a guia l'amic i monitor Starlight, en Ramon Canyelles, que ens va fer una molt completa i interessant dissertació sobre la descoberta d'aquest important conjunt megalític. Va començar explicant-nos que tot aquell territori és molt ric en jaciments arqueològics, ja que s'han trobat restes de diverses èpoques.

L'edifici del Centre d'Interpretació Serò - Espai Transmissor, dissenyat per l'arquitecte Toni Gironès, és un espai arquitectònic singular i totalment integrat al paisatge i guardonat amb el premi FAD d'arquitectura l'any 2013, entre d'altres. Tot en aquest edifici està fet amb un perquè, amb un sentit, per exemple, les 1590 ampolles que es troben en una de les parets i que no són de ni molt menys només de decoració sinó que funcionen com a il·luminació natural i també de climatització tan al hivern com a l'estiu. Continuant el recorregut es troba una sala on hi ha uns tubs que baixen del sostre i que semblen ben bé llum artificial, però no és així, la llum que hi entra és totalment natural. En aquesta sala en Ramon, seguint uns plafons informatius, ens va explicar tot el seguiment de la descoberta arqueològica. Seguidament i a través d'un passadís molt singular també vam entrar a l'espai on es troben **les estàtues-menhirs que formaven part del grup escultòric, un monu-**

Castell d'Oss de Balaguer

ment extraordinàriament important. Un lloc molt especial i ple de sensacions, quasi sagrat i en el que vam fer un minut de silenci.

L'any 2007 durant els treballs de la construcció d'unes canonades de la xarxa de rec, van sortir a la llum (a tres metres sota terra), les restes d'una tomba megalítica datada a mitjans del III mil·lenni aC. **Aquesta va ser una troballa espectacular, ja que el conjunt megalític dels Reguers de Serò és dins del món megalític un dels més rellevants i insòlits del període neolític final i calcolític europeu.** El conjunt format per set impressionants lloses decorades amb motius antropomorfs (vestimentes dels personatges o potser deïtats a què feien referència, tipus de túniques, mantells, cinturons, sivelles i capes), formaven part i corresponien a antigues estàtues-esteles aprofitades d'un monument escultòric molt anterior i primitiu. Encara que el més probable és que no fos un monument funerari, sinó un lloc de cerimònies socials i de culte.

No es coneixen en tota Europa unes estàtues-menhirs amb característiques com aquestes. Un dels factors de la seva singularitat i que constitueix un referent en el món megalític

Museu de les Campanes

Espai-Transmissor de Serò

Estàtues-menhirs

és la seva grandària. **Una de les estàtues-menhirs, la denominada Serò B, mesura set metres d'alçada i està considerada, per tant, la més alta d'Europa.** Així com també destaquen les representacions que cobreixen totes les cares de la escultura-menhir, que abasten gairebé tota la seva superfície i que li donen un tret distintiu. A la

part alta d'aquesta estàtua-menhir es poden veure, en la part de davant, unes línies paral·leles que poden representar una diadema, segons ens van explicar i, en la part de darrera, el que podria ser molt probablement una capa. Diferents pedres que es troben a la sala formaven en conjunt aquesta estàtua-menhir de set metres. La més gran és la que anava a dalt.

Algú va preguntar per què l'edifici es deia Espai-Transmissor. L'arquitecte que el va dissenyar l'entén com un espai que transmet el coneixement i la interpretació d'aquestes pedres.

Han estat presentades en diversos fòrums nacionals i internacionals, on han estat altament valorades per la seva importància. **Les estàtues-menhirs de Serò, en definitiva, es consideren la mostra més excepcional i representativa d'escultura megalítica antropomorfa del neolític final a Catalunya,** ja que es pot ben bé dir que són autèntiques obres d'art de la nostra prehistòria.

Sortint de Serò i com a sorpresa que no estava prevista en la sortida, en Ramon ens va portar a visitar l'ermita de la Mare de Déu de Refet, un lloc sagrat des de la prehistòria, de recolliment i espiritualitat, no en un sentit només de religiositat, sinó en un sentit molt més ampli, un lloc màgic. Ens va donar explicacions força interessants sobre la seva història i que voldríem incloure, però per falta d'espai no ens podem estendre més. En Ramon ens la farà conèixer més àmpliament en un article del proper Cartulari.

SANTUARI DE LA MARE DE DÉU DEL SALGAR

Posteriorment vam poder gaudir del Monestir de la Mare de Déu del Salgar, enclavat a la mateixa roca, un lloc realment emblemàtic rodejat d'una gran bellesa natural i que vam poder contemplar i admirar, de la mà també del nostre amic Ramon Canyelles, estudiós i expert en el tema.

El Santuari, assentat sota una balma en un espectacular congost sobre el riu Segre, està envoltat d'un bell paratge de la Serra del Salgar (Foradada), ple de coves i és davant del turó on es troben les restes del castellà d'Antona, dit també de Malagastre, que fou a conquerir a l'Islam en una expedició l'any 1015-1016. El castell va pertànyer a Arnau Mir de Tost, després que la comtessa d'Urgell l'hi vengués el 1049, encara que més endavant el va cedir. Es troba la primera menció del lloc del Salgar en un document de donació que va fer el mencionat Arnau Mir de Tost, l'any 1054, encara que l'església no s'esmenta

Santuari de la Mare de Déu del Salgar

fins l'any 1192, en què apareix en el testament d'Arnau de Ribelles. L'església del Salgar es presenta com a possessió de la parròquia de Sant Urbà de Montsonís.

El seu nom procedeix del català medieval "algar", derivat de l'àrab "al-gar" i que significa cova, balma, cavitat.

Una llegenda explica que uns pastors es van trobar en una de les coves del Salgar una imatge de la Mare de Déu. Quan la van voler baixar per venerar-la, la imatge sense que ningú la toqués va tornar a dalt de la cova, on la van trobar i aquest fet va passar tres vegades. Així es va entendre que la verge volia restar al seu lloc original i allí la van deixar.

Inicialment era un santuari marià on es venerava la imatge de la Mare de Déu. Posteriorment se'n va fer una altra de gòtica per substituir l'original romànica, però va desaparèixer el 1936. La devoció per aquesta imatge era molt gran, ja que es considerava que tenia poders miraculosos i la treien en processó quan patien de sequera. La imatge que es troba a dalt de la cova es pot veure pujant per unes escales excavades a la mateixa roca i finalment per un tram de fusta habilitades per tal d'accedir-hi. Un cop a dalt podem també admirar una esplèndida panoràmica de l'entorn. La imatge de la Mare de Déu del Salgar que es troba actualment a l'altar de l'església és obra de l'artista Antoni Borrell, que va ser realitzada el 1982.

Rubió de Sòls

Grup sota les estrelles

Es pot veure l'antiga església romànica, el claustre renaixentista i altres construccions, protegit tot el conjunt per un mur de pedra. **Encara es conserva l'antic absis romànic original de l'església, que data del segle XI.** Per la part interior, l'absis ha estat totalment reformat. El 1263 hi ha constància de l'existència de l'hospital de Sant Jordi, que serví alhora de lloc de cura i de descans per als pelegrins que feien el Camí de Santiago.

L'església es convertí en convent carmelita el 1404 per cessió d'en Ponç de Ribelles, senyor de Montsonís. L'orde dels Carmelites va aprofitar i habilitar les coves de la muntanya. Els monjos, més endavant, passat el temps, van ampliar l'església romànica, el convent i el 1530 es bastí el claustre renaixentista. Posteriorment, al segle

XVII, es van fer noves reformes i construccions sota la balma. Arribats al 1835, ja en plena decadència, els carmelites foren exclaustrats amb la llei de desamortització i venuts els seus béns a particulars. Però el lloc es va tornar a recuperar com a santuari i actualment depèn de la parròquia d'Artesa de Segre.

Quan la Guerra Civil (1936-1939), durant els bombardejos, molta de la població es refugià a les coves del Salgar. L'església fou molt malmesa, però posteriorment fou restituit el culte i el 1972 un grup de persones d'Artesa va començar els primers treballs de restauració. El 1981 es va donar una nova empenta per tal de deixar tot el conjunt en millors condicions amb unes obres que van finalitzar el 2002.

Castell de Mur

CELLER RUBIÓ DE SÒLS... AMB SESSIÓ D'ESTELS

Ja cap al tard ens vam encaminar cap a Rubió de Baix per visitar el celler de Rubió de Sòls, on la nostra amiga Judit Sogas, enòloga i viticultora ens esperava per oferir-nos una àmplia visita de les vinyes, acompanyada d'un tast del seu vi el SolsXarel, posteriorment amb un sopar molt especial amb visió de les estrelles i la classe magistral que ens va impartir en Ramon sobre el firmament. **Primerament la Judit Sogas, en Xavier Vives, en Ramon Canyelles i l'Amaia Gómez van fer la presentació acompanyats d'un vídeo.** La Judit va explicar el programa que ens havien preparat i després ens va fer una presentació del seu projecte viticultor. Seguidament ens vam convidar a fer una passejada per les vinyes tot explicant la història del castell de Rubió de Sòls, que sembla talment com si protegís l'entorn, i la producció de la vinya. **Tot seguit, en el celler, ens van explicar tota l'elaboració del vi i ho van acompanyar d'un tast de**

Interior Castell de Mur

l'excel·lent vi SolsXarel. Seguint amb el programa va començar la presentació del treball que estan fent en comú la Judit i en Manel Esteban. Va ser una primícia de la història que es diu "La família de Rubió de Sols", amb unes excel·lents il·lustracions d'en Manel i la Judit com a promotora. Vam començar a sopar tot seguit sota les estrelles. Ens havien preparat un esplèndid àpat amb bons productes de la terra regat tot pel vi SolsXarel que es produeix en aquestes vinyes. Un sopar amb molt bon ambient. Acabat el sopar, en Ramon ens va passar uns audiovisuals de l'univers. **Però com tots tenien ganes que ens fes l'explicació del cel en directe, vam anar tot seguit cap a les vinyes on en Ramon acompanyat per un potent làser i un gran telescopi ens anava marcant i explicant el nom i posició de les diverses constel·lacions.** Semblava que les teníem ben a prop. Va ser espectacular i això que cal dir que tots estàvem cansats de l'activitat de tot el dia i que feia també una mica de fred, però va valer la pena. **Poder gaudir de la visió d'aquest cel nocturn tan brillant, tan net (zero contaminació), quallat d'estrelles, que normalment a causa de la contaminació ens està negat, veure'l amb tota la seva esplendor, va ser tot un privilegi.** Ens vam fer una foto de grup amb el castell de fons i sota les estrelles per recordar molt de temps aquesta nit tan especial.

CASTELL I COL·LEGIATA DE MUR

Després d'un merescut descans, ja que el dia anterior havia estat molt complert, i d'un bon esmorzar al monestir, ens vam encaminar cap al Pallars Jussà, per visitar el Castell i la Col·legiata de Mur. Aquí ens esperava la nostra guia Noemi Nus, que ens va explicar fil per randa la història tan interessant d'aquest conjunt monumental i que ens és impossible reproduir en tan poc espai. Donarem tan sols una pinzellada de la seva intensa i complexa història.

Reconstrucció virtual del castell

1. Porta d'entrada	7. Dormitori de les dones	13. Dormitori
2. Cavallerisses	8. Graner	14. Cos de guàrdia
3. Masmorres	9. Magatzem de la resistència	15. Sala d'armes
4. Estança dels soldats	10. Celleria i cuina	16. Sala de l'homenatge
5. Forja i cuina	11. Latrines	17. Capella
6. Magatzem d'aliments	12. Estança principal amb menicor i sala noble	18. Asseccador d'herbes

El conjunt monumental format pel castell i la col·legiata corona estratègicament el cim d'un turó de 800 metres a la comarca del Pallars Jussà que domina la Conca de Tremp i l'embassament de Terradets i des d'on es pot gaudir d'unes magnífiques panoràmiques de gran bellesa.

Començarem parlant del castell i la importància que va tenir com a castell de frontera dels comtats catalans, encara que també per tal de dominar i vigilar el territori i a la seva gent, o sigui, per tal de tenir el domini feudal. **Documentat ja des de l'any 969, aquest castell va esdevenir possessió del noble Arnau Mir de Tost, que va ser l'impulsor de la creació de la nova organització territorial de la frontera amb els àrabs.** El castell fou una cessió que li va fer al 1055 en Ramon V de Pallars Jussà, amb motiu del seu casament amb Valença, dona que va tenir un paper cabdal en els fets de la seva època, filla d'Arnau Mir. Amb aquesta nova possessió Arnau no va fer més que engrandir el seu patrimoni, ja que tenia en domini

Claustre Col·legiata

Reproducció del Pantocràtor

Església de la Col·legiata

diversos castells. Quan morí Arnau Mir de Tost deixà en testament (A l'Arxiu Capitular de Lleida es conserva el pergami-testament), les seves possessions a la seva filla Valença i al seu nét Arnau. Amb els anys continuaren pertanyent, en les següents generacions, als comtes de Pallars i més endavant als Mur, que hi tenien la baronia. Durant el segle XI el Pallars Jussà i el Pallars Sobirà van ser l'escenari de nombrosos i forts enfrontaments entre els nobles d'aquests dos comtats i en els que el castell de Mur hi va tenir un paper protagonista.

Assentat sobre un cingle rocós, segons ens va explicar la guia, al castell no s'hi havia fet merlets, dalt de tot hi havia pedres amuntegades, per llançar-les a l'enemic en cas d'atac. La planta del recinte triangular està tancada per un mur amb angles arrodonits i amb una torre rodona central que conserva bona part de la seva antiga estructura (segle X-XI). **La torre té dos accessos, un d'ells en la part alta dóna directament a un pas de ronda del recinte emmurallat i des d'on es poden veure unes vistes espectaculars de tot el paisatge que l'envolta.** El castell constava de dos pisos. Al superior hi havia dues estances, una d'elles era la del comte de Pallars, latrina inclosa, que encara es pot veure, un símbol de luxe en aquella època. L'altre estança tenia diverses utilitats: menjador, sala de ball, sala d'estar i dormitoris per a la cort i convidats. L'altre pis estava destinat als soldats. En el dibuix annex es pot veure la distribució de les diferents estances del castell.

El seu nom, com bé s'entén, prové del llatí MURU que vol dir simplement mur, muralla. La situació estratègica en què està ubicat i l'arquitectura, amb les seves parets tan altes i majestuoses en un lloc tan enlairat, així com l'es-

tat de conservació l'han fet mereixedor de ser l'emblema dels Castells de Frontera dels antics comtats catalans. L'any 1920 fou declarat Monument Històrico-Artístic d'Interès Nacional. El 1986 s'hi van fer excavacions i es va restaurar part del castell.

Davant del castell i a la mateixa esplanada es troba l'altre part d'aquest conjunt monumental, l'esplèndida Col·legiata de Santa Maria de Mur. **L'obra de construcció va ser iniciada pel comte Ramon V de Pallars i la seva esposa Valença, el 1060, per tal de construir-hi el panteó familiar.** Fou consagrada pel bisbe d'Urgell Guillem Arnau l'any 1069, a l'acabament de les obres.

La canònica de Mur fou ratificada pel papa Urbà II i la sotmeté a Roma. A començaments del segle XIII es va intentar posar-la sota la jurisdicció de la casa premostratenca de les Avellanes, però no va poder ser, ja que una butlla del papa Gregori IX la va seguir deixant sota la tutela de la Santa Seu.

El 1592 es va convertir en col·legiata, fins al segle XIX, que va passar a ser parròquia amb el seu posterior abandó. Durant anys va ser víctima d'espolis en què la imatge romànica de Crist va ser saquejada i perduda l'any 1936 (Guerra Civil). **El 1919 un marxant d'art va**

Col·legiata

comprar al rector de Mur el valuós conjunt de pintures murals amb la representació del Pantocràtor i amb els evangelistes que es trobaven a l'absis per 7.500 pessetes. Van ser arrancades per uns tècnics italians amb la tècnica de l'strappo. Posteriorment se les va vendre al col·leccionista Lluís Plandiura per 100.000 pessetes. Aquest se les va tornar a vendre per 400.000. Plandiura va haver d'enfrontar-se amb la Junta de Museus de Catalunya, ja que aquesta institució demanava que es tornessin les pintures, però no van trobar el suport necessari i no van poder evitar que els frescos marxessin cap als Estats Units. **Actualment aquests originals es troben al Museu of Fines Arts de Boston.** Altres pintures es troben al Museu Nacional d'Art de Catalunya a Barcelona. Estan considerades una de les millors mostres de pintura romànica. Resten a l'església unes altres pintures originals però que estan en bastant mal estat. Per tant el Pantocràtor amb els evangelistes que podem veure actualment a l'absis és una reproducció fotogràfica que es va inaugurar el maig de 2008.

La col·legiata consta de l'església, el claustre i les dependències monacals. El claustre del segle XII ha estat sotmès a diverses restauracions i transformacions degut a què va patir durant anys una sèrie d'espoliacions, com hem dit abans, com també els desperfectes per la Guerra Civil (1936-39), que el van afectar greument. El 1932-35 havien estat restaurades tres ales del claustre pels Amics de l'Art Vell. Als anys 80 es va fer una important restauració de tota l'ala meridional del claustre. Alguns capitells es troben deteriorats però d'altres han estat refets seguint el model dels antics, amb motius ornamentals

geomètrics, humans i vegetals.

Recentment es van descobrir a la nau central les despulles de Ramon V, comte de Pallars Jussà (segle XI), que junt amb la seva dona Valença van ser els impulsors de la seva construcció, com ja sabem.

Des de el 2008 acull una exposició permanent de la història del Castell i la Col·legiata.

Finalitzada la visita d'aquest lloc tan ple de fets rellevants en la història del nostre país vam anar cap a l'Hotel Terradets Cellar, amb unes magnífiques vistes al llac, per fer ja l'últim àpat i després d'una bona sobretaula, amb una petita i emotiva tanda de poesia inclosa, per part dels membres dels Homes de Paratge, vam tornar cap a Barcelona.

I aquí va finalitzar aquest interessant recorregut per les terres de Lleida, dita la "terra ferma". La veritat és que van ser uns dies plens de cultura, d'història, i també l'ocasió de poder gaudir i admirar uns esplèndids espais naturals. Això sí, ens van passar molt de pressa i ens han deixat amb les ganes de tornar-hi.

Des d'aquestes pàgines felicitem a en Manel per l'èxit d'aquesta descoberta. Per tant, esperem en una altra ocasió tornar a programar una altra sortida per poder veure coses i llocs nous, summament interessants i de gran bellesa, que en aquesta ocasió, pel temps limitat, no hem pogut veure, ja que aquesta terra té molt a oferir al visitant. ©

LES JORNADES D'HISTÒRIA DE L'ESGLÉSIA I LA RELIGIOSITAT AL

MONESTIR DE LES AVELLANES

Per Robert Porta
Director i arxiver
del Monestir de
les Avellanes

Un curs universitari i un projecte
cultural de divulgació científica

Introducció

En aquest article us presentem el projecte de les Jornades d'Història de l'Església i la religiositat que s'organitzen anualment i des del 2010 al Monestir de Santa Maria de Bellpuig de les Avellanes (Os de Balaguer, La Noguera). L'objectiu d'aquest text és explicar al lector: que són les jornades i que les caracteritza, qui les organitza, quins temes s'han tractat fins ara i quin impacte han tingut les diferents edicions realitzades fins ara. Finalment explicarem l'edició de les jornades prevista per aquest 2017 i les previstes per al 2018.

Què són les Jornades?

Les Jornades d'Història de l'Església i la religiositat van néixer l'any 2010, arran de la celebració del centenari de l'arribada dels Germans Maristes al Monestir de les Avellanes. En aquella commemoració els germans van considerar necessari aprofundir en les arrels històriques

d'aquesta antiga abadia, més enllà dels 100 anys de vida amb els maristes. Per això el tema de les I Jornades d'Història seria "Els premonstratesos a l'edat mitjana", l'orde religiós que fundà i habità el Monestir de les Avellanes fins al 1835. Per fer-ho realitat es va pensar en un cicle de conferències amb professors universitaris experts en la matèria, que arribés a un públic especialitzat, però també a un públic més general.

A partir d'aquesta idea inicial es va desenvolupar un programa de dos dies, estructurat en quatre sessions de debat i catorze ponències. Les sessions pretenien aprofundir en el tema específic d'estudi a partir de la perspectiva de diferents disciplines (història, història de l'art, arxivística, arqueologia, etc.). Les ponències havien de ser representades per professors especialitzats en la matèria, provinents de diferents universitats o centres especialitzats. Finalment es va voler donar una dimensió internacional a l'estudi del tema.

IV Jornades - Grup de participants davant del Monestir

Va ser a partir de l'experiència positiva de les I Jornades d'Història del Monestir de les Avellanes, que es va decidir reproduir el model anualment, essent un congrés científic que aprofundís en la Història de l'Església i la religiositat, i especialment en la **història dels monestirs, des d'una perspectiva interdisciplinària, interuniversitària i internacional.**

Les activitats culturals de divulgació científica

Aquestes activitats van néixer de la voluntat de fer arribar al territori i a un públic més ampli el coneixement d'història de l'Església i la religiositat generat en àmbits universitaris. En les primeres edicions van ser representades per la visita guiada al mateix Monestir de les Avellanes. Fou a partir de la tercera edició de les Jornades que van diversificar-se i prendre més força i actualment podem dir que tenen un pes important en el programa de les Jornades. **Les activitats culturals de divulgació científica habituals són: el sopar medieval, el concert al claustre, i les visites guiades** (al monestir i fora del monestir). També s'ha fet altres activitats com exposicions o punts d'interès a la biblioteca comarcal, etc. A l'hora d'organitzar aquestes activitats sempre se cerca que tinguin un vincle amb el tema específic de cada Jornada, i que per tant serveixin per ajudar a transmetre el tema per vies diferents a les ponències.

Pel que fa a l'impacte són activitats que tenen un gran èxit de participació en cada edició, i en el cas del sopar medieval tenen un consell d'organització propi. **Específicament el sopar medieval té per objectiu explicar la història a través de la gastronomia, per això es caracteritza perquè es reproduceix de la forma més fidedigne possible un àpat medieval.** En cada edició el consell d'organització del sopar es reuneix i proposa un menú d'acord al tema de les Jornades. En algunes edicions s'ha trobat un menú sencer documentat en època medieval, en altres s'ha configurat un menú, d'acord al tema de les Jornades, **però sempre partint de receptes medievals, com per exemple les publicades al Llibre del Coch i al Llibre de Sent Soví.** L'encarregat d'aquesta tasca és el director científic del sopar, que sol ser un professor o professora especialitzada. Per altra banda el director gastronòmic, és el xef que s'ha de cenyir a les directrius indicades pel director científic a l'hora de reproduir l'àpat. Per tant, mesos abans del dia del sopar ja es comença a fer proves, per tal que tot surti correctament.

Finalment, s'han aconseguit publicar, en anglès, les II Jornades d'Història essent

IV Jornades - Visita guiada al Castell d'Os de Balaguer

VI Jornades - Sopar Medieval

l'únic recull de ponències científiques que s'ha publicat sobre aquest tema. També estan en camí de publicar-se les I Jornades i les VI Jornades. Certament les problemàtiques vinculades al finançament han afectat aquest

V Jornades - Grup visita guiada

te tots els col·laboradors públics i privats que fan aportacions i sense els quals seria impossible organitzar aquest congrés d'història.

Quantes Jornades s'han organitzat i quins temes s'han tractat

Aquest 2017 s'estan organitzant les VIII Jornades d'Història, per tant des del 2010 cada any s'ha aconseguit organitzar una edició de les Jornades, i ja s'estan preveient les novenes, de cara al 2018. Els temes que s'han tractat en les Jornades han estat:

punt. Per això fa uns anys es va posar en marxa una pàgina web específica <http://www.monestirdelesavellanes.com/jornades-historia/> on es va recollint la informació de les Jornades i on està previst penjar-hi tots els vídeos de les diferents edicions de les Jornades.

Qui organitza les Jornades?

Les Jornades estan organitzades per l'Associació d'Amics del Monestir de les Avellanes i els Germans Maristes conjuntament amb el Grup de Recerca Consolidat en Estudis Medievals "Espai, Poder i Cultura" de la Universitat de Lleida. Aquestes entitats es coordinen a través d'un consell d'organització, que dissenya el contingut de cada edició de les jornades i gestiona tots els preparatius. **Dins d'aquest consell hi ha també el consell científic, dirigit per la Dra. Karen Stöber, que s'encarrega de pensar i preparar el programa de ponències de cada edició de les Jornades.** A més a més, com que les Jornades inclouen les activitats culturals de divulgació científica, en cada edició s'hi implica entitats del territori com ara associacions, museus, arxius, etc., que col·laboren en la realització d'aquestes activitats. Finalment cal tenir en comp-

"Els premonstratosos a l'edat mitjana"

27 i 28 d'octubre de 2010 (I Jornades)

"El monacat femení a l'Europa medieval"

4 i 5 de juliol de 2011 (II Jornades)

"L'espai sagrat al món monàstic medieval"

2 i 3 de juliol del 2012 (III Jornades)

"Els monestirs i el món a l'Europa medieval"

4 i 5 de juliol de 2013 (IV Jornades)

**"Mons religiosos a l'edat mitjana:
jueus, cristians, musulmans"**

30 de juny i 1 de juliol 2014 (V Jornades)

**"Creences a l'època medieval:
ortodòxia i heretgia"**

29 i 30 de juny 2015 (VI Jornades)

**"Cultura i coneixement als
monestirs medievals"**

27 i 28 de juny 2016 (VII Jornades)

**"La creació de la memòria monàstica
medieval al llarg dels segles"**

10 i 11 de juliol 2017 (VIII Jornades)

VI Jornades - Sala de conferències

Les VIII Jornades d'Història (2017)

Aquest 2017 s'estan preparant les VIII Jornades, i el tema escollit és "La creació de la memòria monàstica medieval al llarg dels segles". El motiu de l'elecció d'aquest tema és perquè aquest any es commemora el 300 aniversari del naixement de Jaume Caresmar, abat del Monestir de les Avellanes, historiador i erudit que va formar part de l'Acadèmia de les Bones Lletres de Barcelona i que com a il·lustrat fou introductor de corrents científiques per a l'estudi de la història a Catalunya.

En aquestes Jornades pretenem oferir una àmplia mirada a diferents maneres de crear i mantenir una memòria monàstica medieval, basada en un passat real o imaginat, des de la pròpia edat mitjana fins als nostres dies. Al llarg dels segles, generacions d'historiadors, antiquaris, arqueòlegs i artistes han anat creant i recreant la memòria dels monestirs medievals a través de la seva documentació i les seves cròniques, la seva litúrgia, i el seu patrimoni artístic i arquitectònic. Mirarem, mitjançant 9 ponències impartides per conferenciant internacional – historiadors, historiadors de l'art i de la música, arxivers i un monjo cistercenc – diversos punts de vista sobre un tema que segueix tan rellevant ara com als dies de Jaume Caresmar fa 300 anys.

Per altra banda, ja estem treballant en les IX Jornades d'Història, que tot i no tenir títol encara volen enfocar-se al tema dels monestirs com a espai de sepultura, i en especial **aprofundir en el cas del Monestir de les Avellanes com a panteó dels Comtes d'Urgell**.

A mode de conclusió: quin impacte tenen i què hem aconseguit?

En les diferents edicions de les Jornades sempre han tingut una participació d'entre 45 i 65 alumnes. Si fem una mica de balanç estadístic podem destacar que en total fins a la setena edició hi ha participat més de 350 alumnes, 87 professors i especialistes universitaris com a ponents, procedents de 14 països diferents, vinculats a 41 universitats i 21 centres d'estudis o institucions diferents. A més a més caldria afegir-hi els participants a les activitats culturals de divulgació científica, com el sopar medieval, en el qual hi participen al voltant de 100 persones en cada edició.

Finalment, un gran nombre d'entitats han col·laborat en diferents edicions del projecte, com per exemple: el Museu de Lleida, el Museu de la Noguera, la Fundació Arnau Mir de Tost, la Unió de Religiosos de Catalunya, diferents Instituts de Ciències Religioses, així com el Departament de Cultura, l'Institut d'Estudis Ilerdencs i la Diputació de Lleida,

VI Jornades - Concert grup "Krrgades de Romanços", al claustre del Monestir

el Consell Comarcal de la Noguera, l'Ajuntament d'Os de Balaguer, entre molts altres.

Des de l'any 2016 les Jornades d'Història estan incloses dins del programa de cursos de la Universitat d'Estiu de la Universitat de Lleida, i des d'aquest 2017 formaran part del programa de formació per a professors de secundària de l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de Lleida.

En conclusió considerem que hem aconseguit que el Monestir de les Avellanes esdevingui un espai de referència en relació als estudis d'Història de l'Església i la religiositat, així com un punt de trobada per a científics i per a interessats en aquest àmbit de la història. També amb les diferents edicions de les Jornades hem promogut les relacions interuniversitàries entre especialistes d'una mateixa matèria, hem incentivat el sorgiment de nous projectes i vies d'estudi, hem facilitat l'estudi especialitzat a nous alumnes i investigadors, hem fomentat la difusió i facilitat l'accés als recursos d'investigació fora de les Universitats. Finalment no podem obviar que hem vinculat les conferències teòriques amb les sortides i visites guiades al patrimoni històric i artístic religiós de les Terres de Lleida. ©

VI Jornades - Visita a la Col·legiata d'Àger

Manel Esteban, Antoni Borrell i Ramon I. Canyelles a la casa del pintor

Dona Perduaire. Antoni Borrell (1984)

Entrevista

Fa quelcom més d'un any quan visitàvem els jardins de la Casa Mauri, ara l'Ajuntament, i l'antic Molí d'Oli, ara Sala de Conferències, Exposicions i Museu, vàrem descobrir una escultura dedicada al General Moragues realitzada per l'artista Antoni Borrell, personatge molt poc conegut en el nostre país i en canvi sembla que força conegut en els territoris de Lleida, sobretot a la Noguera Alta i els Pallars, on vaig anar trobant altres escultures força significatives i interessants que em van fer indagar sobre la seva persona i trajectòria artística.

Va ser a través del meu amic en Ramon I. Canyelles, gran coneixedor d'aquells territoris, que el prou passat 23 de febrer, vam poder assistir a l'homenatge del 90è Aniversari que se li va fer a Baldomar, població on resideix, al qual varen assistir diverses personalitats de la cultura, administració i militars de l'escola de suboficials de Talarn, on sembla que també té obres pictòriques i escultòriques.

En primer lloc se li va destapar una placa dedicada, emplaçada en la façana del seu petit Museu Arqueològic i Paleontològic i després ens vam dirigir a l'Església de Santa Maria, a l'absis de la qual hi ha un mural il·lustrat per en Borrell, que li donà un fons majestuós a l'acte, en què els diferents conferencians van dedicar els seus comentaris a l'homenatjat, així com la pel·lícula projectada sobre part de la seva trajectòria artística.

En aquella festa tan emotiva vàrem poder contactar amb en Borrell i aconseguir una data per trobar-nos a casa seva per fer-li una entrevista, juntament amb en Ramon I. Canyelles.

De la trobada, que tingué lloc el passat 4 de març, en Ramon en fa una síntesi en el següent reportatge, que mostra la llarga, esplèndida i tan diversa trajectòria artística d'en Borrell.

Manel Esteban

Acte d'homenatge a Antoni Borrell, a Baldomar, amb motiu del seu 90è Aniversari

Escultura en homenatge al General Moragues (1998, Pobla de Segur)

Pintura mural a l'església de Baldomar

ANTONI BORRELL

Un artista polifacètic

Per Ramon I. Canyelles
Monitor Astronòmic Starlight

La Gran Enciclopèdia Catalana defineix a l'Antoni Borrell i Pujol de la següent manera:

Dibuixant, pintor i escultor. Nascut a Barcelona l'any 1927. Autodidacta. Ha treballat com a il·lustrador de literatura juvenil (principalment per a l'editorial Toray de Barcelona). Interessat per l'arqueologia, també ha recreat pictòricament temes i escenes de la prehistòria. Fundà el Museu Arqueològic i Paleontològic de Baldomar (1970), localitat de la Noguera on hi viu. És autor de nombrosos retrats, de pintura mural (esglésies de Baldomar, Torregrossa i les Pallargues) i també d'escultura monumental (General Moragues, la Pobla de Segur, 1998).

No tenint-ne prou amb aquesta descripció, per saber més sobre la figura de l'Antoni Borrell l'hem anat a veure a casa seva. Ens va rebre amb la seva esposa i vam tenir una conversa llarga, densa, amable i amb extrema sintonia, en la que ens va parlar de la seva trajectòria professional, artística, associacionista i lúdica. Intentarem, no sense dificultat, extreure el més significatiu de la conversa en aquestes poques línies de les que disposem. En Borrell és un home d'aspecte seriós que amaga un gran sentit del humor, d'aquells especials que només s'asso-

leixen amb l'experiència que dona l'edat, no en va engranyat i complert els 90 anys de vida amb una gran vitalitat i entusiasme.

Ens comenta que l'afició al dibuix ja la portava de petit. Diu -*quan anava a les monges i tenia 6 anys ja donava classes de dibuix als altres alumnes de la meua classe, d'aquesta manera els pares no havien de pagar el cost d'aquesta hora d'escola.*

Algun ascendent vostre tenia traça dibuixant?

El meu pare va fer aquell quadre (assenyala un quadre penjat a la paret). Aquest quadre i un altre que tinc són els únics que vaig salvar d'ell. És una obra d'art que té més de 100 anys, una preciositat. Era un gran pintor.

Quina ha estat la vostra evolució artística, des que comenceu dibuixant els còmics de Tamar i els de les Hazañas Bélicas, com passeu a la pintura i com feu el salt a l'escultura.

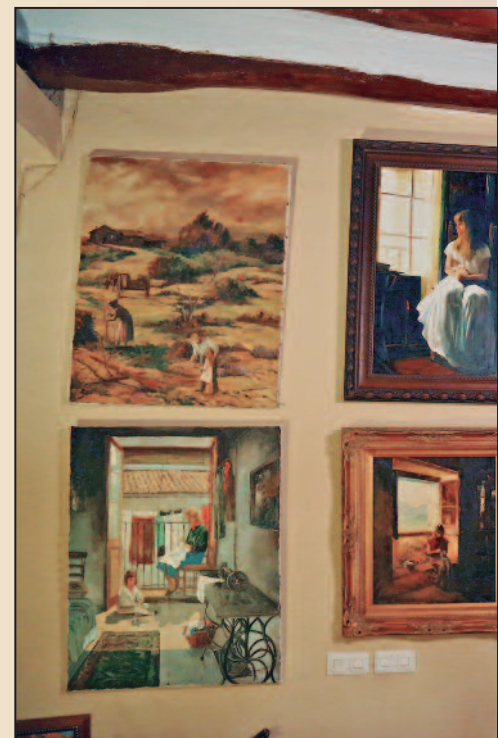
La pintura sempre l'he fet. Aquest quadre d'aquí, aquesta masia (assenyala un quadre penjat a la paret), el vaig fer quan tenia 7 anys. Va ser el meu primer quadre a l'oli. És una masia de Vallcarca. El guardo com una relíquia.

Quines tècniques utilitzeu?

Havia fet aquarel·les, dibuixos al carbó, el gouache, però l'oli és el que més m'agrada.

En el seu estudi, revisant antics exemplars de les "Hazañas Bélicas"

Algunes de les seves pintures

Dins l'àmbit de la pintura enteneu que heu anat canviant l'estil o sempre heu seguit una línia de treball?

Encara que no ho vulguis es va canviant. Instintivament vas canviant perquè vas veient evolucions i coses, descobreixes tècniques, cada vegada se n'aprèn més i lògicament això es nota a l'hora de pintar. Hi ha uns petits canvis en el transcurs de tota l'època, però no he volgut sortir de l'obra que aquí teniu (assenyala els quadres que té a les parets), una pintura fresca, que respiri, que un s'hi trobi bé veient-la i que provoqui descans i unes ganes de veure-la.

Què us motiva a esculpir?

De sempre he fet coses d'aquestes. Miniatures amb guix. Amb la mateixa escaiola que feia servir per fer les dentadures quan feia de mecànic dentista, la que sobrava la recollia i aleshores m'entretenia amb l'espàtula i li donava forma i amb allò feia una figura.

Aleshores fèieu dents artístiques, dents de disseny. Una dent d'escultor no la té qualsevol (rialles). Quin és l'abast de la vostra obra, fins on arribeu?

En diversos museus de Catalunya hi ha escampada la meva col·lecció sobre prehistòria.

I les estàtues les teniu totes a Catalunya o fora? Quantes calculeu que en teniu?

Només hi són a Catalunya, totes aquí, més ben dit, a la demarcació de Lleida. A la Donzell, Baldomar, Agramunt, la Pobla de Segur (dues), Vilanova de Meià, la Massana, Foradada, la imatge de la Mare de Déu de Salgar...

Ens heu dit que pinteu perquè us ve de gust, però, per exemple, l'exposició de Jaume I la vareu pintar per encàrrec o perquè teníeu ganes de fer-ho?

Parlant amb en Joan Busqueta li vaig dir que volia pintar la història de Catalunya i em va comentar que s'acostava el 800 aniversari de la mort de Jaume I i que podria de-

dicar la col·lecció a aquest tema. Vam fer un canvi d'impressions i arribàrem a l'acord de com haurien de ser els 14 quadres que configuren el conjunt. Vaig tardar un any en completar la feina; hi ha quadres que tenen dos metres quadrats.

Teniu algun projecte, o teniu idea de tirar endavant alguna cosa?

Ara tinc els quadres a punt per acabar d'emmarcar i fer una exposició a Almedelles. Quan s'acabi la de Jaume I que ara s'hi mostra s'exposarà aquesta altra. Són quadres de paisatges, figures... hi ha de tot i estarà oberta des del 22 d'abril fins al 25 de maig.

També tinc ganes de fer un monument de l'Arnau Mir de Tost, que ja el tinc mig fet. El vull obsequiar a Artesa de Segre. El que jo voldria és que es reconegés aquí a Lleida aquest personatge del s. XI i la seva feina en pro de la recuperació de les terres als àrabs i la rehabilitació de l'espai territorial.

Com arribeu al món de la paleontologia i quines restes heu trobat?

Entro a la paleontologia per saber-ne més, vull saber què va passar, perquè som on som, perquè hi ha la mutació de les espècies, perquè s'extingeixen i en surten de noves i si hi pot haver vida en un altre planeta amb característiques similars a la Terra.

En quant a les troballes, prop d'aquí he trobat restes fossilitzades de dinosaure Rhabdodon, un herbívor que va habitar aquesta zona. També vaig trobar ous fòssils prop d'Orcau i unes petjades de dinosaure de les que vaig fer el motlle. Tot ho tinc exposat al meu museu de Baldomar.

En quant a descobertes arqueològiques, quantes n'heu fet?

Amb en Enric Sunyer treballarem el territori proper i vam

El Niu d'Art de casa seva a Baldomar

Amb la seva esposa

localitzar diverses pintures rupestres prehistòriques, les d'Antona, les Asparets, la balma d'en Borrell... Aquest és un territori que dóna molt de sí i he deixat 4 o 5 jaciments per obrir.

Voldria saber amb quines entitats heu estat implicats

Als anys 1970 vaig ser Conseller de número de l'Institut d'Estudis Ilerdencs, pel que fa a temes d'arqueologia. Va ser l'època en què vaig fer les pintures sobre arqueologia.

Sobre l'Orde de Malta...?

Em van nomenar cavaller de l'Orde de Malta. Va ser a través d'en Carles Montoliu del castell de Montsonís També sóc cavaller de l'orde de San Mauricio y San Lázaro de la Casa de Saboya, nomenat per Filiberto d'Itàlia, i Hermano de la Hermandad y Caballeros de San Juan de Dios, vinculada als militars de Talarn. També vaig ser regidor de Baldomà.

Ens podeu explicar altres activitats que hagueu realitzat al llarg de la vostra vida?

De jove feia pel·lícules de l'oest i d'altres. En una d'elles, de guerra, anomenada Operación Birmania, vaig aplegar fins a 40 actors, amics dibuixants, i vaig guanyar un concurs de cinema amateur. En l'àmbit del cinema també feia doblatges de cançons.

També em vaig dedicar a la música a partir d'un concurs d'imitació de Bing Crosby, que vaig guanyar amb una actuació a la plaça de toros de Barcelona, davant de 25.000 persones. Esperonat pel concurs vaig crear una orquestra, Staigers, formada per 10 músics, on jo feia de vocalista. Prèvia-

ment havia estat la veu de l'orquestra Gran Gala. He cantat per tot Catalunya, al Novetats, al Romea... A Ràdio Barcelona cantava cada dia al programa Cafè de la Tarda de Joaquín Soler Serrano. També vaig fer teatre.

De l'entrevista ens quedem amb aquest comentari:

Faig a la vida el que m'alimenta l'esperit, el que no m'alimenta no m'interessa. Per això arribes a una edat (90 anys) en la que encara estàs plantant cara a les coses. ©

Rebent la revista Cartulari en què va sortir un monogràfic dedicat a Jaume I, on estan representades unes pintures de la seva exposició "Escenes Imaginades de la vida de Jaume I"

HERÀLDICA (IX)

FIGURES ARTIFICIALS

Per Rafael Portell
Acadèmic de la Belgo-Española de la Historia

S'anomenen figures artificials totes aquelles que són resultat de l'art i imaginació de l'home. Llur diversitat és tan gran que resulta gairebé impossible donar una nomenclatura completa. D'altra banda com que la creativitat humana és tan fecunda, succeeix que, constantment, hi apareixen noves i diferents figures.

Ara bé, sabent que reunir-les totes en apartats diferents és una tasca pràcticament sense fi, farem unes classificacions en ordre a les simbologies més comunament emprades en l'art de l'heràldica.

D'aquesta manera podem ressenyar, delimitant molt, les principalment relatives a:

- 01 - **CERIMONIALS** (SAGRATS I PROFANS)
- 02 - **GUERRA**
- 03 - **MÚSICA**
- 04 - **ARQUITECTURA**
- 05 - **OFICIS I VARIS**

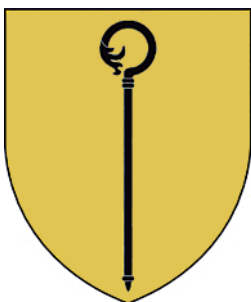
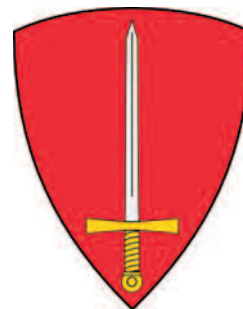
A continuació les anirem explicant, encara que només pels seus noms ja ens fem la idea de què tracta cada apartat.

01 – Les cerimònies inclouen totes aquelles figures que són pròpies d'aquests esdeveniments, com poden ser: els bàculs i gaiates, les mitres, els calzes, canelobres, campanes etc.

Copó i creus
Escut de Galicia

02 – Les mes utilitzades són: la clava, la llança, l'espasa, les fletxes i la destra. A l'heràldica actual, especialment en la de les unitats militars, hi apareixen canons, carros de combat, avions etc, segons sigui el destí de cada unitat.

Mitra
Escut de Flaça

03- Les figures d'instruments denoten concòrdia, pau, harmonia i lloances i gràcies a Déu.

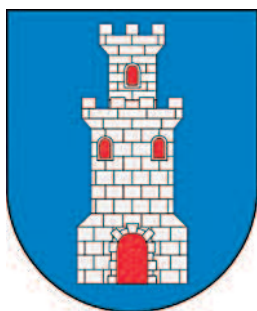

Arpa - Escut d'Irlanda

Corneta de caça
Escut de Cornellà de Terri

04 - S'inclouen en aquest grup totes aquelles figures relatives a l'arquitectura en general. Les més representades i amb molta diferència respecte a les altres figures d'aquest apartat són els castells i les torres. Moltes nacions, ciutats i viles vesteixen els seus blasons amb aquestes figures, ja que denoten fortalesa i seguretat per als seus habitants. Perquè es puguin denominar castells han de tenir dues o més torres. També s'inclouen en aquest grup: les muralles, les esglésies, els ponts, les portes etc.

05 - Aquest apartat és nombrosíssim, com clarament es pot deduir. Podem citar:

Els martells, que simbolitzen la forja amb què estan fetes les armes i els estris de ferro.

Els tonells i les calderes, que signifiquen riqueses i anti-
guitat.

Les claus, símbol de seguretat, secret i fidelitat.

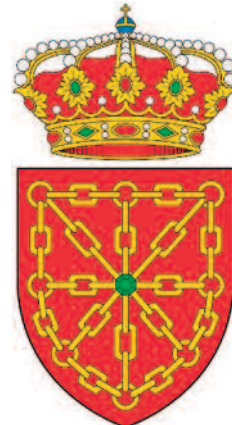

Clau - Escut d'Alzira

La dalla, que simbolitza el temps, que talla totes les coses, i la mort.

El compàs, que denota equitat, mesura, mida i saviesa. Les organitzacions masòniques el van adoptar com un dels seus símbols preferits.

La balança, que representa per excel·lència la justícia. Moltes vegades es portada per una dama amb els ulls tapats.

Escut de Navarra

Les cadenes, que simbolitzen el captiveri i l'opressió. En l'escut de Navarra significa, a més de la victòria, la ruptura de la servitud.

També són freqüents: Les plomes d'escriure, les selles dels cavalls, amb estreps. Les falçs. Les esparidenyes i sabates. Els daus, les rodes, els claus, les ferradures etc.

Calderes
Escut de la
Casa de Lara

NOBLESA CATALANA

JOSEP TARRADELLAS I JOAN MARQUÈS DE TARRADELLAS

President de la Generalitat de Catalunya (1936)
President de la Generalitat de Catalunya en l'exili
President provisional de la Generalitat de Catalunya (1977)
Conseller de Salut i Obres Públiques (juliol de 1936)
Conseller d'Economia (agost de 1936)
President del Consell de la Generalitat (1936)
Conseller de Finances (1937-1939)
Secretari General d'Esquerra Republicana (1931-1952)
Doctor Honoris Causa per la Universitat de Toulouse (França)
Oficial de la Legió d'Honor (França) (1985)

Va néixer a Cervelló (Barcelona) el 19 de gener de 1899. L'any 1914, els seus pares es van traslladar a Barcelona i en Josep, només amb 15 anys ja es va posar a treballar com a dependent en un comerç.

Les seves ànsies de saber van fer que s'inscrigués al Centre Autonomista de Dependents de Comerç i de la Indústria, on va estudiar català, castellà, francès, anglès, matemàtiques, cultura general i comptabilitat.

Va fundar els setmanaris "Abandament" (1917) i "L'intransigent" (1919)

El 1920 va fundar l'organització nacionalista "La Falç", junt amb Companys i Macià.

En el mes de febrer de 1939 es va haver d'exiliar a França. El govern franquista va sol·licitar la seva extradició, que fou denegada com a resultat d'una encesa protesta de la legació de Mèxic al president francès, el Mariscal Petain.

Va mantenir la Generalitat Catalana en l'exili durant el règim de Franco.

Va ser l'únic governant de la II República que va exercir funcions de govern en la democràcia restaurada a Espanya.

A la mort de Franco, va regressar a Barcelona el 23 d'octubre de 1977, i va ser rebut en olor de multitud. **Fou quan va pronunciar en el balcó del Palau de la Generalitat, la seva famosa frase: "Ciutadans de Catalunya, ja sóc aquí!"**

El 1980 es va retirar de la política activa i va cedir el seu arxiu al monestir de Poblet (Tarragona), a cura de la "Fundació Montserrat Tarradellas i Macià"

Per Reial decret el 1988 se li concedí el Marquesat de Tarradellas.

MINISTERIO DE JUSTICIA

Real decreto 1818/1986, de 24 de Julio, por el que se concede el título del Reino de Marqués de Tarradellas, a don José Tarradellas Joan.

La labor política realizada durante un importante periodo de la actual historia de España por don José Tarradellas Joan; la prudencia, espíritu de colaboración y patriotismo puestos de manifiesto y su participación activa en el proceso de la transición política y el interés y acierto con el que fomentó, dentro de la indisoluble unidad de la Nación española, proclamada en la Constitución, la autonomía, la cultura, las tradiciones e instituciones de Cataluña y sus relaciones con todos los pueblos de España, con méritos a que han contribuido de manera destacada a la reconciliación de todos los españoles bajo la Corona, por lo que, queriendo demostrarle Mi Real aprecio.

Vengo en otorgarle el título de Marqués de Tarradellas, para sí y sus sucesores, de acuerdo con la legislación nobiliaria española, con exención de derechos fiscales en el acto de su creación y en la primera transmisión Dado en Madrid, a veinticuatro de julio de mil novecientos ochenta y seis

JUAN CARLOS R.

El Ministro de Justicia Fernando Ledesma Bartret (BOE del 25 de Junio de 1986)

Va morir a Barcelona el 10 de juny de 1988 i va rebre sepultura al panteó familiar de Cervelló.

Va escriure l'obra "Què és la Generalitat de Catalunya"

L'any 1927 en el Monestir de Montserrat havia contret matrimoni amb Antònia Macià i Gómez, que va néixer a Barcelona el 12 d'octubre de 1904 i que morí a Barcelona el 8 de setembre de 2001.

El matrimoni va tenir dos fills: Montserrat, que nasqué el 1928 i que morí el 1984 i Josep Tarradellas i Macià, nascut a França el 1942, que esdevingué el II i actual Marquès de Tarradellas. ©

Escut partit. Primer en or, quatre pals de gules, escussó en losange, d'argent la creu de Sant Jordi. Segon en or, quatre pals de gules, escussó, un escut francès partit, primer, un reliquiari d'or; segon un carràs de raïm d'or. Cap d'or, un cérvol passant d'atzur. Sobremuntant l'escut amb corona de marquès.

CENTRE MÈDIC CERDÀ GRAN VIA R.C.C.

Realitzem gratuïtament per tu els tràmits per a la obtenció i renovació de carnets de conduir, armes, seguretat, títols nàutics, animals potencialment perillosos i tot tipus de certificats mèdics oficials.

Gràcies a un equip professional i atent amb els seus clients, amb una sola visita al **Centre Mèdic Cerdà Gran Via** rebràs per correu al teu domicili, el teu nou carnet renovat, només abonant l'informe metge i les taxes corresponents.

Amb la presentació d'aquesta Revista, obtindràs un **Descompte** sobre el preu de tarifa.

CENTRE MÈDIC CERDÀ GRAN VIA

Gran Via de les Corts Catalanes, 166 - 168

08038 Barcelona

Tel. 93 432 32 88

FGC Magoria-La Campana

mail:

cgvrc2016@gmail.com

quimbell@telefonica.net

Estem situats a prop de la Prefectura Provincial de Tràfic de Barcelona (*La Campana*), i oferim **APARCAMENT GRATUÏT**

per als nostres clients.

HORARIS

DE DILLUNS A DIJOUS
de 8:00h a 17:00 h

NOTANQUEM AL MIGDIA

DIVENDRES
de 8:00h a 14:00h

Profesora Rossana

Vidente - Escritora - Maestra Espiritual

La Profesora Rossana, profetisa cabalista, reconecida en todo el mundo, por sus 40 años de dedicación profesional ofrece sus servicios en **PUNT MAGIC BARCELONA**

Información y consultas

934244411

Gran Via de las Corts Catalanes 515

08015 BARCELONA

www.puntmagicbarcelona.com

EQUILIBRI PSICOFÍSIC

CULTURA DE LA MENT

Per Àngel Gordon
Escriptor i investigador

Pràctica de L'AUTOSUGGESTIÓ

Ales entranyes de la terra, hi ha riqueses amagades que deixen petites les fortunes dels reis més poderosos: els geòlegs ens afirmen que tot l'or que circula pel món i tots els diamants que centellegen en els aparadors de les joieries no són sinó una bagatel·la en comparació del que encara queda en el profund subsòl.

Doncs una mica d'això ocorre en el funcionament de la ment: la vida que portem a ple sol, ens fa oblidar en excés l'activitat fosca però tan important del nostre subconscient i els recursos que ens ofereix per millorar la nostra sort.

Quan un pensament ha sabut convèncer-nos, cobra una força prodigiosa i ens convertim en el seus esclaus. Si dubta vostè d'aquesta llei psicològica, fàcil m'ha de ser demostrar-li la seva veritat:

Aquí té vostè, posat damunt del terra, un tauló d'un metre d'ample per vint de llarg. Jo li demano que el recorri de punta a punta, i vostè ho fa fàcilment. Ara, li embeno els ulls, el porto a un altre lloc, li poso al davant un tauló idèntic i li demano que el recorri guiant-se amb les puntes dels dits per una entenimentada tirant, i ja està. Li llevo la bena... i veu vostè amb horror que acaba de travessar el buit a l'altura de les torres d'una catedral. Li demano després que torni a emprendre el mateix camí, i vostè s'hi nega, perquè ja no seria capaç de fer tres passos per aquest tauló sense estavellar-se contra el terra.

Quan vostè tenia els ulls embenats, creia que no corria cap risc i es trobava en possessió de totes les seves facultats, com aquests nens que es diverteixen quan cometen imprudències i els quals d'ordinari no pateixen cap accident, perquè ignoren el perill i conserven la calma.

Vostè, que ha viscut suficientment i tal vegada ha tingut greus caigudes, sap que no cau un des d'una altura de quaranta metres sense trencar-se els ossos; la convicció de què vostè podria caure el paràlitz, i l'arrossegaria al buit irresistiblement si intentés tornar-hi a passar.

La vida ens ofereix a cada moment exemples d'aquest tipus, per ventura una mica menys típics que aquesta experiència de laboratori, però igualment convincents.

Conec el director d'una gran companyia, home que va tenir uns començaments molt difícils, ja que tenia pocs mitjans i havia de lluitar amb opulents competidors.

Cada vegada que se li presentava algun obstacle, en lloc de deixar-se aplanar es posava a riure i mirava l'esdeveniment com una broma que la sort havia volgut gastar-li. S'afanyava amb tot el seu bon humor a trobar una resposta; d'aquesta manera superava tres, quatre obstacles si era menester, i sempre acabava per trobar expedit el camí de l'èxit. **La seva convicció profunda que cada problema porta aparellada la seva solució, i que ell ja sabia descobrir-la, el va salvar de situacions que semblaven desesperades.**

Ara vostè ja no dubta. **Comprèn com influeixen les nostres conviccions en la nostra personalitat i com modifiquen el nostre destí.** Si aquestes idees fecundes, aquests bons amos i senyors als quals ens haurem de lliurar, no entren en nosaltres per la porta orgullosa de la voluntat, no ens els podrem imposar amb un esforç brutal. Demanen, per contra, que se'ls cridi durant les llargues hores íntimes del nostre somni i en els nostres moments d'assossec, que se'ls rebí amb calma i la confiança que un concedeix als seus amics. **Llavors acudiran com a metges a guarir les nostres ferides i a subministrar-nos cada vegada una energia nova per l'endemà.**

De vegades, l'autosuggestió no dona els resultats que d'ella s'esperen. Sovint és perquè no coneixem bé el que d'ella es pot obtenir assenyadament. No esperi que li porti la lluna a l'abast de la mà; tampoc li farà germinar els diners en el portamonedes, però no obstant això, pot fer germinar en vostè qualitats que li permetin guanyar molts diners.

L'autosuggestió opera sobre el nostre esperit i no sobre la matèria. En aquest sentit cal afirmar legítimament que els exercicis de suggestió ben dirigits, ens fan amos de nosaltres mateixos i del nostre destí.

Altres vegades es desanima un al cap de quatre o cinc dies, quan haurien fet falta diverses setmanes de paciència per obtenir un bon resultat. Però, l'obstacle més greu i més general és la falta de confiança que ens deté des del principi i ens impedeix l'aplicació d'aquest mètode.

Com convèncer-lo a vostè, per exemple, que és amo de si mateix, si tantes vegades ha comprovat el contrari? La cosa li semblarà perfectament absurda, i no obstant això, no ho és. Fent tot el que cal per adquirir un major domini de si mateix, i seguint un bon mètode, no pot dubtar que obtindrà algun resultat, per petit que sigui.

Acontenti's de moment amb repetir-se una vegada i una altra que demà tot anirà millor, per poc que sigui. Una afirmació com aquesta és raonable, i mai no ens pot desanimar. Els progressos que faci l'encoratjaran i aviat li permetran emprar una fórmula més categòrica.

Aquestes són les regles que ha de seguir, per treure de l'autosuggestió els millors resultats:

1- Mantingui en el seu esperit la imatge, tan concreta i viva com li sigui possible, de la persona que desitja arribar a ser; observi's actuar i triomfar en els obstacles que fins ara l'han detingut.

2- Durant aquesta evolució, repeteixi en veu baixa, o almenys movent els llavis, una fórmula de 15 o 20 paraules que expressi la seguretat que té vostè de millorar.

3- Doni a aquesta fórmula un biaix estrictament positiu; afirmi en ella la seva confiança en resultats ràpids; eviti parlar en ella dels seus defectes, ni tan sols per dir que triomfa davant d'ells, ja que amb això no faria altra cosa que arrelar-los més.

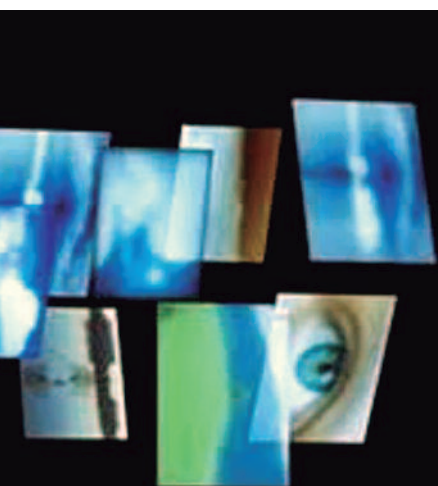
4- L'autosuggestió no és un exercici de voluntat; ha de practicar-se tranquil·lament, amb bon humor i amb una fe sincera en un matí millor.

5- Autosuggestioni's a la nit, abans d'adormir-se, i en el curs mateix de la nit si per casualitat despertés, i també durant el dia, als moments que tinguin assossec, i cada vegada que es disposi a fer front a qualsevol dificultat.

6- Durant els exercicis, assenyali's un objectiu precís: l'adquisició de determinada qualitat, a excloent-hi totes les altres, i perseveri sense defallir fins que hagi aconseguit un resultat definitiu.

APLICACIÓ - Traci el quadre de les qualitats que jutja necessàries per al seu triomf. Redacti la seva primera fórmula, aprengui-la de memòria, i perseveri en ella fins a obtenir bons resultats.

Cada dia, i des d'ara, imposi's practicar fidelment el mètode que se li ha indicat. ©

L'IL·LUSIONISTA XEVI

Per Glòria Jara
Articulista i
dinamitzadora cultural

Tota una vida d'il·lusió

Xavier Sala i Costa va trepitjar els primers escenaris recitant poesies al final de curs dels últims anys de la seva curta etapa escolar. L'èxit apoteòsic el va portar a altres escenaris que no fossin el de la sala d'en Balmaña de la seva població natal, Santa Cristina d'Aro (Girona). Ho va fer recitant "La Pubilleta" arreu del Baix Empordà gràcies als festivals organitzats per la llavors "Voz de la Costa Brava". Uns fets que avui ja compten 60 anys d'història.

Però aquell cristinenc, nascut a l'estiu de 1943, va créixer entre jocs d'enginy, de fantasia... fins a despertar el seu món d'il·lusió. Una faceta que li va arribar gràcies a una actuació de màgia que va assistir als anys 50 del segle passat a l'hostal Barnés de Santa Cristina d'Aro. Un món que en el transcurs dels anys l'ha convertit en català universal.

llors sales de festa com El Relicario de Lloret de Mar, Cap Sa Sal de Begur, Los Almendros de Palafrugell, Las Vegas de Sant Feliu de Guíxols, el Marinada o el Savoy de Palamós, Maddox o Paladium de Platja d'Aro... fet que li va permetre actuar per a personalitats rellevants com el recordat Lex Barter, àlies "Tarzan" i Tita Cervera, l'actual baronessa Thyssen; Julio Iglesias; Raphael; Paco Rabal; Andrés Pajares; Mary Sampere; Capri; Antonio Gades; la Chunga; Montserrat Caballé; Salvador Dalí; Mercè Rodoreda; Josep Pla; Josep Trueta; Xavier Cugat ... una infinitat d'artistes, futbolistes, etc. i d'alts dirigents dels governs de les ciutats i dels països on estava de gira.

En aquells anys de joventut Xevi va trencar fronteres. L'abril de 1969 va donar-se a conèixer mundialment amb el Rècord Guinness i amb el Rècord Mundial de conduir amb els ulls tapats des de Montserrat fins a Barcelona (69km) amb motiu del Salón del Automóvil. proesa que ha repetit diverses vegades. La passió pel món del motor el va portar, anys després, a fundar l'escuderia Karting d'Aro, la qual va tenir molta acceptació entre el turisme estranger.

L'únic il·lusionista de les comarques gironines en el transcurs dels seus primers 40 anys de professió, l'il·lusionista Xevi ha estat ambaixador de Catalunya i porta-

Lotus Park: Actuació de Xevi amb Mary Santpere a Sant Feliu de Guíxols. Foto: Arxiu de l'il·lusionista Xevi

Imatge del jove Xevi actuant a la discoteca Paladium de Platja d'Aro. Foto: Arxiu de l'il·lusionista Xevi

L'any 1965 es va donar a conèixer en el món de la màgia amb el programa "Salto a la fama" de TVE presentat per José Luis Barcelona. Des del jove Javier Sala fins a l'actual Xevi se l'ha vist actuant en més de 500 programes televisius: "Fiesta", "Misterios al descubierto", "Xocolata desfeta", "Tot i massa", "Quitxalla", "Salta la vista", "Identitats", "Cuarto milenio", "Filiprim", "Som-hi!", "En directe", entre molts altres programes de cadenes europees i americanes. Dins l'àmbit de la comunicació també cal destacar que va dirigir i presentar per primer vegada a l'Estat espanyol un programa radiofònic de màgia a Ràdio Costa Brava i Cadena 13.

El llavors prestidigitador va saber aprofitar el boom turístic de la Costa Brava per portar la seva màgia a les mi-

Xevi realitzant un dels seus números al presentador del programa Divendres de TV3, Espartac Perán. Moment en què va aconseguir el nivell més alt d'audiència de TV3. Foto: Glòria Jara

dor del nom de la Costa Brava arreu d'Europa. Entre altres, va ser rebut al Vaticà pel Sant Pare, Joan Pau II. La Cuba de Fidel Castro el va acollir amb tots els honors en diverses ocasions. Xevi també va portar la seva il·lusió a països del Pròxim Orient, com Palestina... a festivals de renom internacional, i a Casals Catalans. **Indrets on l'il·lusionista Xevi i la seva barretina fusionaven la màgia amb trets propis de la identitat de Catalunya.**

Durant gran part dels 60 anys de vida màgica, Xevi s'ha promocionat amb un bitllet de dòlar. N'ha tirat en forma de pluja des de la Torre Eiffel de París, des de l'edifici més alt de Nova York... per oferir uns espectacles amb números innovadors i plens d'humor. Entre la multitud de jocs de mans que ha presentat cal destacar el joc de la guillotina per on ha passat gran part dels polítics haguts i per haver. **Però l'il·lusionista Xevi ha estat creador de jocs de mans com el dels penjadors, La Llibreta Màgica Xevi, que 27 anys després continua sent un revulsiu per a petits i grans, a més a més de la Cartera Màgica i de la Caixa Màgica de llapis de colors.**

En el transcurs dels seus 60 anys de carrera professional, Xevi continua vivint per acostar la màgia a tothom. Ha realitzat vídeos de màgia i diverses campanyes per a escoles. Ha creat escoles de màgia per a adults però també per a la mainada. La seva tasca divulgativa continua amb la publicació de seccions fixes de màgia en revistes fins a crear el primer llibre de màgia escrit en català "El meu món màgic"; "Petita Història de l'il·lusionisme"... La seva il·lusió ha arribat també a pobles rurals i molt més enllà i ha obert portes d'hospitals, geriàtrics, llars, presons...després de crear **Mags sense Fronteres i Mans Màgiques del Món.**

Considerat el degà i el més internacional dels mags catalans, l'il·lusionista Xevi ha organitzat nombroses trobades, congressos internacionals de mags i ha dirigit i presentat festivals de màgia com les "Trobades Màgiques a la Costa Brava", "Vivim la Màgia", les actuals "Nit d'il·lusió", etc. Tota una vida plena d'il·lusió que li ha portat merèixer importants guardons com "Trophée Circespinho" (Portugal); "Soci d'Honor" per la Sociedad Es-

Programa: Xevi ha actuat en molts Casals Catalans d'Europa i d'Amèrica. Foto: Arxiu de l'il·lusionista Xevi

El seu talent i la seva màgia també el van portar a realitzar spots publicitaris i a conèixer el món del cinema amb les pel·lícules "Morbo", en què va fer de localitzador; i com a actor a "Diabla"; "Made in China"; "El lío de papá"; "Loca patrulla de verano"; "Viaje después de la muerte"; "El gran Serafin"; "La Diputada"... amb reputats noms com Fernando Fernán Gómez, Ana Obregón, Victoria Vera, Eva Cobo, Juanjo Puigcorbó...

Xevi presentant un dels seus jocs: La cartera màgica. Foto: Arxiu Glòria Jara

pañaola de Ilusionismo; "Lazo Laureado de Prensa" (Radio y Televisión de Cuba); "Huésped Ilustre Permanente" de las ciudades de Las Tunas y de Marianao (Cuba); "Estrella de Plata" del The Magic Circle of Londres; "Importante del Turismo 2000", Skäl Internacional; "Títol d'Acadèmic" de la Universitat de València; "Estre-

El president i el vicepresident de la FISM fent entrega del guardó com a reconeixement del valor internacional de l'il·lusionista Xevi. Foto: Glòria Jara

lla de Oro" del The Magic Circle de Inglaterra; "Medalla de Oro" de la Sociedad Española de Ilusionismo; "Memorial Li-Chang"; "Trofeu Màgicus" de Barcelona; "Reconeixement de la FISM (Federació Internacional de Societats Màgiques)", entre molts altres reconeixements i condecoracions.

EL GRAN MUSEU DE LA MÀGIA

Tal com ha manifestat en diverses ocasions, el joc de màgia més difícil que ha fet durant la seva dilatada carrera màgica ha estat el de crear "El Gran Museu de la Màgia", també conegut com La Casa Màgica. No va ser fins a l'any 1998 que l'il·lusionista Xevi es va encapritxar d'una masia benestant del 1700 per convertir-la en el primer museu de màgia a l'Estat i el més gran i original de tot el món. **Les primeres figures de la màgia actual que l'han visitat el consideren el més important dels 9 museus que hi ha al món.** Conté 10.000 peces de gran valor exposades en els 1.300m2 de superfície de què disposa la casa.

Visitar "El Gran Museu de la Màgia" a Santa Cristina d'Aro és deixar-se portar per la reputada experiència de l'il·lusionista Xevi i entrar a la història del món màgic.

La col·lecció és una de les facetes que ha permès a l'amic Xevi oferir als visitants la col·lecció d'autòmats més important de l'Estat. Un total de 43 peces fabricades entre finals del segle XIX i principis del XX i que a hores d'ara encara realitzen espectaculars trucs d'il·lusionisme per als visitants, alguns dels quals figuren al llibre L'Age d'Or des Automates, mentre que al Racó d'en Xevi, una de les primeres estances que es visita, hi ha l'**autòmat més gran de l'Estat, fabricat al 1910: "L'Orquestra"**, format per 5 micos de mida natural capaços de realitzar fins a 25 moviments diferents mentre interpreten una peça musical composta per Lucky Guri.

Entre les 3 plantes del museu es pot gaudir observant pòsters d'uns 3 metres d'alt, aparells musicals, decorats teatrals, cartells, que entre altres materials recorden el que va ser la família Roca, anomenats artísticament Fack-Hongs; un dels grans mags internacionals i pioners a casa nostra. Però el museu també té la sala de l'escapista hongarès conegut com a Harry Houdini i altres estances que recorden per mitjà de fotografies, cartells,

complements i estris altres artistes d'aquest món que han estimat la màgia, com el faquir català Sager, l'il·lusionista madrileny Yu-Li-Pen, Joan B. Bernat, Maymó, el Pare Wenceslao Ciuró, etc. i una sala amb part del material que ha permès a l'il·lusionista Xevi elaborar els trucs més espectaculars.

La història en els parells de màgia també hi és present, així com altres curiositats, com el violí més gran del món, de 208 quilos de pes; mans amb sis dits; un rellotge que funciona al revés o un braç que es mou al costat d'una guillotina i al costat una galleda on hi reposa un cap ensangonat; diversos efectes òptics; **una màquina de 1920 que llegeix l'horòscop i que havia pertangut al baró Thyssen, etc.** Cartells de totes les èpoques, baralles

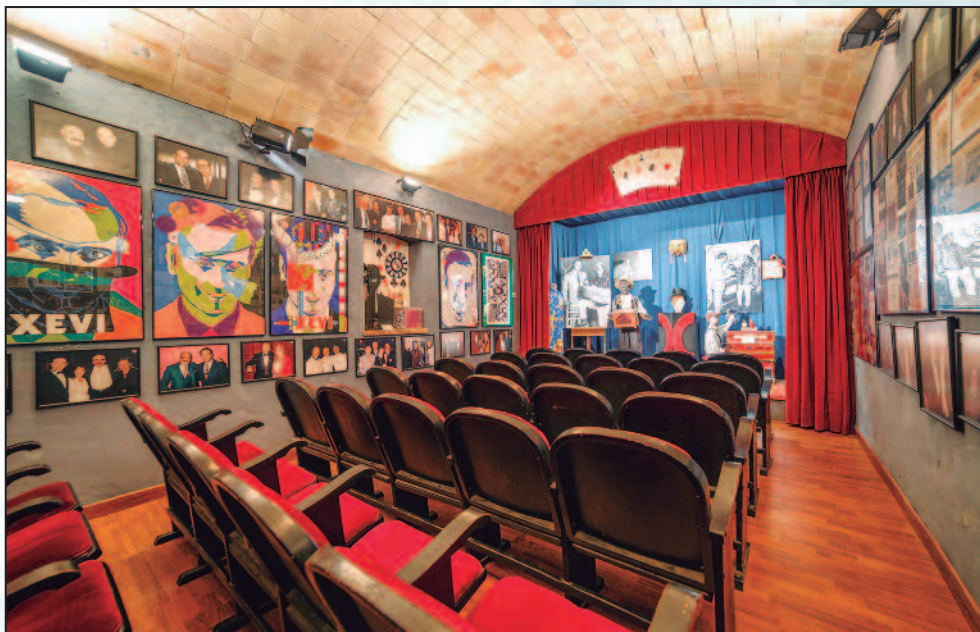
de cartes, vestuari, programes, caixes de màgia,... i les centenars i centenars de fotografies que testimonien la importància de la figura de l'il·lusionista Xevi. El Museu, envoltat per un agradable jardí màgic i apte per ser visitat per tots els públics, conté altres estances, com una capella equipada amb una talla del segle XVII de Simó el Mag, una petita vareta màgica beneïda pel papa Joan Pau II, gravats italians de finals del segle XVIII amb imatges dels set sagraments...

Casa Màgica: Imatge del díptic de difusió d'El Gran Museu de la Màgia. Fons: Arxiu de l'il·lusionista Xevi

Teatret del Gran Museu de la Màgia.
Foto: Miquel Correyero

L'il·lusionista Xevi és un gran col·leccionador d'obres d'art. Amic personal de Pitu Albertí, el pintor Màgic de la Costa Brava, no ha oblidat la vessant màgica de la pintura amb les millors firmes catalanes, com Josep Perpinyà, Xavier Cugat, Muntañola, Emília Xargay, Lluís Roura, Cuixart, Sarquella, Granados, Fita, Soler, Lluís Roura, Ministrall, Matas, Amat, Vayreda, Tharrats, Cesc, Gabino, Griera, Abelló, Abras, Isa Ruiz,... Però l'estança de la màgia negra també hi és present amb una important col·lecció de tarots i objectes per fer rituals de bruixeria, pintures esotèriques, bruixes, màscares africanes... que conflueixen en una estança molt a prop del teatret del Museu.

Un museu ple d'il·lusió i curiositat reconegut per Tripadvisor i que va néixer per ser un atractiu cultural i turístic de primer ordre a la Costa Brava! ©

xevi
xivi
xovi
xuvi

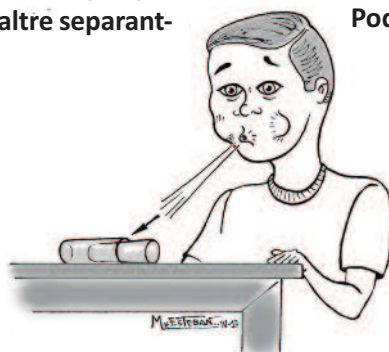
Separar dos gots sense tocar-los

Aquest és un joc que es pot improvisar en un bar o en una terrassa per deixar bocabadats als vostres amics, acompanyants o als que estan al vostre voltant. Podeu fer una aposta a veure qui aconseguirà separar dos gots sense tocar-los (un dins l'altre).

Dos gots no molt gruixuts tombar-los tal com mostra el dibuix. Per separar-los cal bufar fort i en la mateixa direcció que indica la fletxa, perquè entri l'aire dins el got i empenyi un i altre separant-los.

Cal procurar que els gots no siguin gaire pesats i no introduir un got dins l'altre més que tres o quatre centímetres. El més important és que la bufada ha de ser molt enèrgica i ben orientada, perquè penetri bé i faci la seva funció. No és tan fàcil com podria semblar a primera vista, el millor és practicar primer en solitari. Que aquesta demostració surti bé o malament és tan sols una qüestió vostra.

Podeu sorprendre i guanyar l'aposta.

Juny 2017

Racones de Barcelona

CAPELLA D'EN MARCÚS

Per Lluïsa Goberna

Anomenada també de la Mare de Déu de la Guia, moltes persones hauran passat per davant d'aquesta petita capella romànica, ubicada al barri de la Bòria a Barcelona, entre els carrers de Carders i Montcada, segurament sense saber la seva història.

L'any 1116 en Bernat Marcús, un burgès i comerciant amb influència en el Consell del comte Ramon Berenguer IV i amb moltes propietats a la ciutat i a quasi tota la muntanya de Montjuïc, va tenir a bé cedir terres on es troba avui en dia la Placeta d'en Marcús. Després d'obtenir el permís del bisbe va aixecar en aquest indret un petit hospital per als pobres, un cementiri (comprès en l'actual placeta i el carrer Princesa), la capella de la qual parlem, així com un alberg per a viatgers. Dedicà l'església a la Mare de Déu de la Guia, ja que en Marcús tenia a càrrec seu, a causa dels seus negocis, una colla de traginers i l'entrada servia de punt de sortida i relleu dels cavalls i alhora es beneïen els correus que sortien cap als diferents punts de més enllà de la ciutat. La capella va ser la seu de la "Confraria dels Correus a Cavall i a Peu", que va ser la primera ruta de Correus a Europa, o sigui, la pionera en l'organització postal.

El lloc on està ubicada era una antiga Via Franca, un antic camí romà que sortia de la ciutat en direcció a França. Es trobava en un enclavament fora de muralla, en una cruïlla entre l'antiga via romana, que com hem mencionat es dirigia als Pirineus, i el camí de sortida de Barcelona, que es dirigia cap al mar i els barris dels pescadors. Per tal motiu havien de passar per aquí tots els viatgers i missatgers de correus, que abans d'iniciar el seu camí resaven a la Mare de Déu de la Guia perquè els protegís i els propiciés un bon camí.

La capella de planta rectangular d'una sola nau té la façana coronada per un campanar. Se suposa que en el seu origen l'absis devia ser semicircular però fou seccionat a principis del segle XVIII. El porxo de fusta de l'entrada és un afegit més modern. Compta amb una cripta amb tres petites naus. Fou construïda amb pedra de Montjuïc, com bona part dels edificis en aquella època. És considerat un dels temples més antics de Barcelona.

Durant els fets de la Setmana Tràgica va ser incendiada i es va cremar important documentació. Després d'una restauració va ser oberta al culte el 1910. Posteriorment s'han fet diverses intervencions arqueològiques, una d'elles el 1995, a la cripta de la capella. En aquesta intervenció es va confirmar que el paviment de la cripta no era l'original. Aquest es trobava a uns 25 cm per sota de l'actual. El 1996 es va restaurar la façana i la teulada.

L'any 1975 va merèixer l'emissió d'un segell commemoratiu. Avui en dia aquesta petita capella rodejada de cases a causa de les normes urbanístiques no gaire favorables, està totalment integrada a l'urbs. Per això pot passar desapercebuda, com passa amb altres edificis de BCN, dels quals no tenim suficient informació, però que han estat força importants en la història i desenvolupament de la ciutat. ©

CONFERÈNCIA

CONFERÈNCIA

El passat 16 de maig va tenir lloc una conferència a la Biblioteca Pública Arús, que duia per títol:

CREACIÓ DE CATALUNYA, VISIÓ UNIVERSAL

Va anar a càrrec de Manel Tosca, enginyer, i de Nati Regàs, escriptora i ponent medieval

En Manel Tosca, després d'una breu presentació per part del president de l'Institut, en Jaume Bertomeu, va començar la seva dissertació parlant-nos de la intenció de voler vincular la creació d'un país i la creació de les coses. Per arribar a la història, ens va dir, s'han fet sí-mils, com poden ser les llegendes.

En Tosca va aprofundir en diversos camps de la física, un d'ells, la física quàntica. En fi, ens va donar una lliçó de ciència, que aquí no podem reproduir; només hi donarem unes breus pinzellades del que va ser la conferència. En els temps actuals per explicar coses encara fem servir les teories de Pitàgores. El treball de la ciència és arribar a demostrar allò de què fa mils d'anys ja es parlava per boca dels savis. **Ens va introduir en la ciència per veure el paral·lelisme entre aquesta i la història.** Com són les coses i com han anat evolucionant. Els elements físics de la història són canviants.

En pantalla ens va posar uns textos del Gènesi per mostrar que les coses es poden veure des de diferents punts de vista: el de la ciència i el de la religió. El sisè segell que apareix al Gènesi, és anàleg al que diu la ciència sobre els forats negres. Això ens va portar a preguntar per què Catalunya s'ha anat formant de la manera com ha fet, des de l'arribada a Empúries dels grecs, gent estimada per tothom, romans, visigòtics, àrabs, fins a arribar als precomtes catalans i en **Barà, d'origen got, que fou el primer comte de Barcelona.**

Aquí va començar la seva intervenció la Nati Regàs que ens va fer tot un tapís de la creació de Catalunya. Ens va oferir una dissertació cronològica sobre els primers comtes catalans, nomenats pels reis francs carolingis. **També va parlar dels Nou Barons de la Fama, origen de les nissagues catalanes, com Galcerà, Mataplana, Gispert, etc., que van complir el seu jurament de sembrar la terra de llibertat.** I la llegenda del comte Otger Cataló, pare de la pàtria, i el seu gos. Va finalitzar la seva intervenció amb una dita sobre el comte Otger: **El comte Otger ha mort però un poble ha nascut.** ©

CULL LA GINESTA

**Podria titular-se també:
Realitza el teu somni!
Sigués tu mateix!
Viu la teva vida**

*Si et sents com naufrag perdut
enmig del mar i l'onatge
i veus que ha sofert ultratge
allò que sempre has cregut,*

*alçant ben alta la testa,
cull la ginesta !*

*Si camines menyspreat
amb enuig, trenant la passa
per la pena que et percaça
dins d'un somni malfadat,*

*fent cara a tota tempesta,
cull la ginesta !*

*Si has notat amb desengany
que havent estimat debades
la vida et puny, i, a vegades,
fa, de l'Amor, un parany,*

*vestint el teu cor de festa,
cull la ginesta !*

*Si quan s'esvaneix la nit
t'és companya la penombra
i t'envolta sols un ombra
que barra el pas al delit,*

*oblidant l'ombra funesta,
cull la ginesta !*

*Si el teu cabell ja es fa blanc
i t'ha ferit molt la vida,
però al fons de la ferida
sents, encar, bullir la sang,*

*fent del viure la conquesta,
cull la ginesta !*

*Si vols desvetllar el país
i sents la passa deserta
damunt d'una terra incerta
que t'encisa amb desencís,*

*com el qui fa bella gesta,
cull la ginesta !*

*Si el món és tot ple d'esculls,
però l'amor t'és penyora
i el cor de tot s'enamora
amb el mirar dels teus ulls,*

*florint la sendera agresta,
cull la ginesta !*

*Si el triomf vols abastar
no alenteixis l'escomesa
i amb l'ànima alestesa,
decidit, has d'apostar,*

*i jugant tota la resta,
cull la ginesta !*

*Si vols juventut feliç
i cantar com una alosa,
cap pena no et fagi nosa
i conserva el teu somris,*

*cercant la vida xalesta,
cull la ginesta !*

*I si desitges collir-la
fes volar el teu esperit,
trenca l'ombra de la nit,
que el temps no arribi
a marcir-la...*

*amb la mà noble i honesta,
cull la ginesta !*

*Que no sigui massa tard,
la ginesta bé t'espera
se t'ofereix encisera
i t'il·lumina l'esguard,*

*sense temor de cap aresta,
cull la ginesta !*

*La ginesta és tot allò
que tu esperes de la vida,
fes cas de la seva crida,
cull l'or de la seva flor,*

*atén la seva requesta,
cull la ginesta !*

Manuel Tosca i Amella

Poema guardonat al 5é concurs de poesia "Temps de Primavera" 1986 de l'Ajuntament de Viladecans. Del llibre "Entre el Caliu i la Flama" del mateix autor (1989)

Manel Esteban

EXPOSICIÓ D'IL·LUSTRACIONS MÀGIQUES

Qualsevol moment i lloc és bo per fer un dibuix, un apunt, un esbós.
manelestebanbevia@gmail.com

INAUGURACIÓ

DISSABTE, 13 DE MAIG DE 2017
A LES 13:00 DEL MIGDIA

EXPOSICIÓ

DEL 13 DE MAIG AL 14 DE JULIOL

Avda. Salvador Dalí 170 - 17000 FIGUERES
Tel. 972 50 05 62 - www.elmotel.cat

Suggeriments del Motel

Dinar en acabar l'acte de la Inauguració a un Preu Especial de 35 € amb vins i cafés inclosos

Passar nit per gaudir del Cap de Setmana a Figueres al Preu de 96 € per habitació doble amb esmorzar i iva inclòs

VISITES INTERESSANTS

Castell de Sant Ferràn (dissabte / diumenge matí 10,30 h)

Teatre Museu Dalí

Museu de la Tècnica de l'Empordà

Museu del Joguet de Catalunya

Museu de l'Empordà

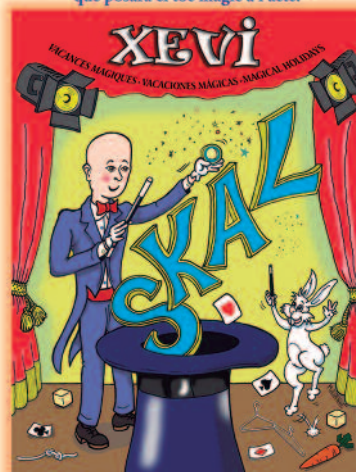
Museu de l'Electricitat

EXPOSICIÓ de dibuixos de l'Artista MANEL ESTEBAN corresponents al LLIBRE MÀGIC d'En XEVI Especial Skál

Hotel Empordà - el motel
Avda. Salvador Dalí i Domènech, 170
FIGUERES

Presentació el 13 de Maig del 2017 a les 13 h

El Motel oferirà un aperitiu als assistents amb la presència de l'il·lusionista XEVI que posarà el toc màgic a l'acte.

TEMPS DE CULTURA I ASTRONOMIA

al MONESTIR DE LES AVELLANES

155 €

IVA inclòs

SENSACIÓ ASTRONÒMICA

ESPECIAL CARTULARI

Detall de benvinguda en habitació

Producte local Km. 0

+

1 Nit d'allotjament i esmorzar
per a 2 persones en Habitació Mirador

+

Dinar o Sopar al Restaurant El Claustre
per a 2 persones

(Menú G-Astronòmic creat pel Xef Bobby Cabral i
assessorat pel Director científic del Parc Astronòmic
del Montsec)

Crta. C-12 de Balaguer a Àger, Km. 181
25612 Os de Balaguer (Lleida)

www.monestirdelesavellanes.com
avellanes@maristes.org

Història, patrimoni i estrelles al Monestir de les Avellanes

Àngel Gordon Hipnòleg Clínic

*Què podem aconseguir amb la
Hipnosi clínica?*

1. Eliminar l'addicció al tabac i altres addiccions
2. Alleujar trastorns afectius
3. Ansietat i depressió
4. Tractament de dolors crònics i fibromiàlgia
5. Millorar defenses de persones que reben quimioteràpia
6. Induir al somni a persones que pateixen d'insomni
7. Tractament indicat per a obesos que volen perdre pes

Avui al segle XXI
"La Hipnosi clínica"
és clau per solucionar
"els teus problemes"

C/Bailén, 169, pral. 3a
08037 Barcelona
Tel. i Fax 934 592 255

C/ Canonge Dorca, 4, 1r
17005 Girona
Tel. 630 051 601

angelgordonlions@hotmail.com

